

ŽELEZAR

JESENICE, 3. JULIJA 1986

ŠTEVILKA 26 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letni- ci predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradašnja, lektorica — novinarka Veronika Osred- kar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično obli- kovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Izvajanje projekta Jeklarna 2

Stanje projekta se od zadnjega poročanja ni bistveno spremenilo. Grad- bena dela in montaža jeklenih konstrukcij tečejo še naprej po sprejetih pro- gramih, izdelava domače opreme pa se pri nekaterih napravah zapleta. Do- bavni roki postajajo kritični. Sprejeti ukrepi se zato pospešeno izvajajo.

OPERATIVNO IZVAJANJE

Gradbena dela potekajo na vseh objektih in temeljih naprav. Poseb- na skrb je namenjena objektom in temeljem za glavne proizvodne na- prave, za katere je pomembno, da bodo dokončani med dobavo in mon- tažo opreme. Postavljeni so roki, ki so vsklajeni z dobavitelji opreme.

Pri glavni zgradbi so dokončani tem- elji za jekleno konstrukcijo, med- tem ko temelji za parapete in fasade še niso dokončani. Tudi izdelava in montaža glavne konstrukcije in stre- he poteka po načrtu. Prekrito je pri- bližno 30 odstotkov hal.

Tako stanje omogoča gradnjo tem- eljev naprav in nadaljevanje mon- taže podestov, silosov, odpraševanja, prezračevanja in montažo nekaterih žerjavov.

Temelji elektro peči bodo zaklju- čeni po planu — v juliju. Razen del- nega medsebojnega oviranja grad- benikov in montažerjev odpraševa- nja peči drugih težav ni. V okviru elektro peči tudi poteka zidava po- sloplja za transformator in upravlja- nje peči.

Z izdelavo temeljev VOD in TN naprave še niso začeli. Pričetek gradbenih del je predviden v juniju in zaključek v septembru, kar ustre- za planirani dobavi opreme.

Temelji naprave za kontiliv so pri- pravljeni že 95 odstotno. Zaključek del je bil predviden za junij. Na delu hidravličnega prostora je mogoče za- četi z montažo cevi. V zaključni fazi je tudi poslopje za napajanje in kon- trolno kontiliva, ki je v sklopu TP 2. Gradbena dela ne bodo ovirala mon- tažo opreme.

Gradbena dela na energetskih ob- jektih v zadnjem obdobju potekajo pospešeno in bodo zaključena v predvidenih rokih.

Dobava uvožene opreme je v zad- njih dveh mesecih potekala pospe- šeno. Kljub temu iz MDH še ni cel- lotne dobave. Po pogodbi je rok do- bave potekel konec aprila letos. Manjkajoče dobave ne ovirajo do- mačih izvajalcev del.

Izdelava, dobava in montaža do- mače opreme teče različno uspešno. Skoraj pri vseh izdelovalcih lahko naletimo v začetku na počasnost in nepravilnost.

Glavne tehnološke naprave so imele največje začetne zamude pri nabavi materialov in tehnološki pri- pravi del.

Kljub temu, da so izvajalci imeli podatke za te naprave, niso pravočas- no naročili domačih in uvoženih materialov. Ker so dobavni roki do- mačih materialov dolgi, uvoz pa je z novim deviznim zakonom pogojen z deviznimi pravicami, je velika ne- varnost, da bodo končne dobave sku- paj z montažo trajale dlje kot do fe- bruarja 1987.

Da bi stanje izboljšali, so sprejeti in se izvajajo številni ukrepi. Pred- vsem so bili opravljeni razgovori med vodstvi projekta in delovnih or- ganizacij investitorja, Rudisa in iz- vajalcev. Ugotovljeni so bili vzroki za zamude in dogovorjene akcije. Vsi odgovorni delavci izvajalcev so ponovno zagotovili, da bodo v svojih organizacijah izvedli posebne ukre- pe in uvrstili projekt v prvo predno- stno skupino, da bi bila oprema izde- lana, dobavljena in montirana v do- govorjenih rokih.

Problem dobavljanja domačih ma- terialov je bil rešen tako, da je Že- lezarna Jesenice sprejela naročila za prek 3.500 ton pločevine z izredno kratkimi roki izdelave in je te obvez- nosti tudi pravočasno izpolnila ne glede na to, da je to povzročilo velike motnje v rednem poslovanju. Tudi pri drugih domačih dobavah (cevi,

elektrooprema, ipd.) so s pomočjo svojih poslovnih zvez sodelovale Slo- venske železarnice. Železarna Ravne je sprejela izredno naročilo 280 va- ljev za kontiliv.

Prek milijon dolarjev je vrednost dodatnih uvoznih dobav. Za to vred- nost izvajalci niso uspeli zagotoviti letošnjih deviznih pravic. Zato so delno koristili pravice iz prihodnje- ga leta, delno jih je preskrbel Rudis, del uvoza pa je prevzela Železarna.

Tudi izdelava domače opreme ne teče povsod po planu. Zato smo za- htevali večjo kontrolo izvajanja del s strani Rudisa. V nekaterih primerih smo zahtevali tudi stalno kontrolo. Ta ukrep še ni v celoti izveden. Kaže pa se potreba, da bi tedensko kontro- lo, namesto mesečne, moral opravl- jati tudi investitor, ki tehnično naj- bolje pozna opremo. Ta ukrep bo te- že uresničiti, kajti investitor je pred- videl le običajni investitorski nadzor in mu za strokovni nadzor primanj- kuje kadrov. Poleg navedenih ukre- pov smo od Rudisa in izvajalcev za- htevali, da pripravijo dnevne plane iz-

delave opreme, ker je le tako možna točna kontrola. Ta zahteva še ni uresničena, ker izvajalci niso pripra- vljeni ali celo sposobni tega izdelati, saj to ni njihov običajen način dela.

Izdelava in dobava domače opre- me za manjše in pomožne naprave, ki ne zahtevajo veliko časa za mon- tažo in testiranje, ne bo ovira za pra- vočasen pričetek obratovanja.

Glavne tehnološke naprave bodo po zagotovilih vodilnih delavcev iz- vajalcev izdelane pravočasno. To pa zahteva resnično prvo prioriteto, s polnim izkoriščanjem delovnega ča- sa, predvsem v času dopustov, s pra- vočasnim strokovnim vodenjem ter nadzorom izvajalcev in Rudisa ter poyečano kontrolo investitorja.

Najtežji del projekta bo montaža in testiranje. V primeru, da bodo po- tekale dobave domače opreme v skladu z detajlnimi terminskimi pla- ni, bodo ta dela zaključena pravočas- no: Vsaka zamuda pri dobavi opre- me ali morebitne napake, pa bodo zahtevale skrajševanje roka monta- *(Nadaljevanje na 4. strani)*

Ob 4. juliju — dne- vu borca čestitamo vsem borcem in akti- vistom narodnoosvo- bodilne borbe in so- cialistične revolucije.

Nezgoda v Jeklarni

V nedeljo, 29. junija nekaj po sedmi uri zjutraj je prišlo do razlitja žlin- dre pred prostorom s kontrolno in regulacijsko opremo elektropeči Asea. Sreči v nesreči gre zahvala, da ni bil resneje poškodovan noben delavec, če- prav sta bila dva delavca poslana na preventivni pregled pljuč in dihalnih organov.

Pri nezgodi je bila resno poškodo- vana regulacijska in kontrolna ope- ma elektropeči in del kablov, ki po- vezujejo to opremo s pečjo. Neizogi- ben zastoj peči bo trajal predvidoma deset dni, kar pomeni izpad pribli-žno 2500 ton proizvodnje elektroje- kla; ki ga bomo poizkušali nadome- stiti s prestativirjo remonta visoke peči 1 (namesto 1. se bo začel 14. juli- ja), s štiripečnim obratovanjem SM jeklarni in deloma z medfaznimi za- logami (predvsem za valjarno žice in

profilov in valjarno debele pločevi- ne). Seveda bo izpad proizvodnje mogoče nadomestiti le količinsko, ne pa tudi kakovostno.

Že v nedeljo je bila imenovana operativna skupina, ki bo nadzoro- vala vsa popravila (vodi jo Franc Smolej, asistent za delovne naprave v jeklarni), poleg delavcev Železarne pa pri popravilih sodelujejo tudi de- lavci Elima in Elmonta. Popravilo regulacijske in kontrolne opreme elektropeči ima najvišjo prioriteto,

delo pa teče 24 ur na dan. Pravkar se zaključuje kontrola delovanja posa- meznih elementov opreme, teče pa tudi akcija za nabavo vseh manjka- jočih elementov. Opremo bo treba tudi nekoliko prilagoditi, saj proizva- jalec take, kot je bila poškodovana, ne izdeluje več. Popravilo poškodo- vane opreme je obsežno in zahtevno in bi v normalnih razmerah trajalo tudi nekaj mesecev in le izredni pri- zadevnosti vseh, ki sodelujejo pri po- pravilu se lahko zahvalimo, da bo opravljeno v tako kratkem času.

Vzrok nezgode preiskuje republi- škí inšpektor za delo, zato bomo lah- ko o tem napisali kaj več, ko bodo znani rezultati preiskave, vendar je že sedaj očitno, da gre najverjetneje za neupoštevanje predpisov. Glede na posledice nesreče v elektrojeklar- ni naj zato ne bo odveč opozorilo, da je treba delovne naloge opravljati s predpisanimi sredstvi in na predpi- san način.

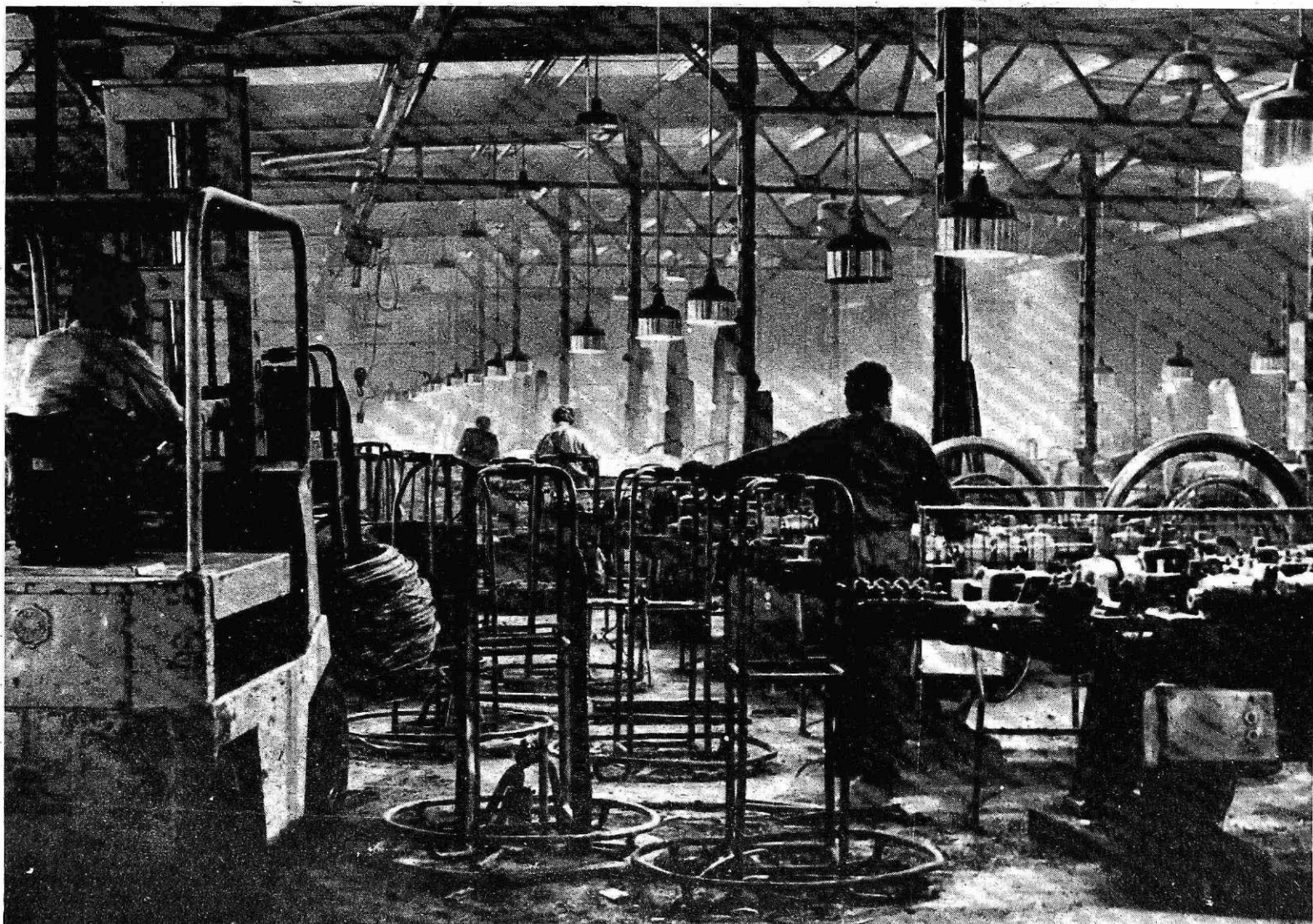
SLABA ODPREMA V JUNIJU

Po prvih podatkih statisti- čne službe smo v juniju izde- lali 113.347 ton skupne proiz- vodnje, kar je 95,4 odstotka družbenega plana in 99 odstot- kov operativnega programa. Plan skupne proizvodnje so izpolnile naslednje temeljne organizacije: Jeklarna (102,3 %), Livarna (109,4 %), Valjarna debele pločevine (100,9 %), HV Bela (100,9 %), Profilarna (103,5 %), Vratni podboji (103,4 %), Jeklovlek (101,1 %) in Elektrode (105,1 %).

V TOZD Plavž so v juniju iz- delali 11.369,9 tone grodlja. Družbeni plan so dosegli 81,8 %, operativni program pa 94,8 %.

V TOZD Jeklarna so z 38.198 tonami vlitega jekla presegli planirano količino za 2,3 %. V SM jeklarni so vili 24.002 tone jekla in izpolnili plan 105,3 %. Okvara na ASEA peči je vzrok nedosežene pla- nirane količine jekla v elektro jeklarni. S 14.196 tonami jekla so dosegli plan 97,6 %.

V mesecu juniju smo odpre- mili 30.210,9 tone končnih iz- delkov in storitev, kar je 91,6 % družbenega plana in 93,4 % operativnega programa. Plan odpreme so izpolnile le tri TOZD: Profilarna (114,9 %), Vratni podboji (103,3 %) in Elektrode (117,7 %).

V žejlarni (foto: I. Kučina)

ENERGETIKA — PROBLEM CELOTNE ŽELEZARNE

Iz zapisnikov samoupravnih delovnih skupin v temeljni organizaciji Energetika, ki so razpravljale o novi organiziranosti Železarne, smo lahko razbrali nezaupanje in bojazen za lastno usodo, če bi se energetika priključila novi temeljni organizaciji skupnega pomena. V pogovoru z vodstvom temeljne organizacije smo skušali ugotoviti, kje so vzroki nezaupanja in izoblikovati prava vprašanja.

Da bi lažje razumeli reakcijo energetikov, se moramo povrniti v čas »prvega tozovskega mandata«, ko je bila energetika del temeljne organizacije Vzdrževanje, energija in transport (TOZD VET) in so se morali energetiki ves čas boriti za sredstva in svoj vpliv v tej temeljni organizaciji, pa se nekako niso mogli sporazumeti z vzdrževalci, s katerimi, kot pravijo, nimajo dosti skupnega. Zato je prvi odpor proti temu, da bi se spet znašli v takem položaju, predvsem posledica slabih izkušenj iz preteklosti in pravzaprav ni naperjen proti novi organiziranosti Železarne.

V pogovoru se je kmalu izkazalo, da tudi energetiki čutijo potrebo po novi in drugačni organiziranosti, vendar s predlagano organizacijo na makronivoju niso zadovoljni.

»Ne vemo niti, kakšni bodo novi delavski sveti. Če bodo namreč se-

stavljeni po principu delovnih skupin, bomo energetiki spet v manjšini.

Mislimo, da bi morali upoštevati naše argumente in poiskati ustrezno organizacijsko obliko. V predlogu samoupravnih aktov pogrešamo opredelitev osnovne in stranskih dejavnosti posameznih temeljnih organizacij in princip združevanja posameznih dejavnosti.

Za nas je pravzaprav vseeno, kako so organizirane posamezne temeljne organizacije v Železarni, saj z energijo oskrbujemo celotno Železarno. Nedvomno je, da potrebujemo boljšo organizacijo, saj smo sedaj med seboj bolj slabo povezani. Vprašanje pa je, katera rešitev je prava. Če je kdo zainteresiran za to, da se reši vprašanje energetike na ravni Železarne, potem smo to prav energetiki.

Energetiki opozarjajo na to, da je področje energetike že sedaj, kljub temu, da je Energetika samostojna temeljna organizacija, močno razdrobljeno. Menijo, da je ta problem mogoče rešiti samo na ravni delovne organizacije, kar pa iz predlagane reorganizacije na makronivoju ni razvidno.

»Če je eden od argumentov za reorganizacijo tehnična in tehnološka povezanost posameznih enot, potem imamo še najmanj povezav z vzdrževanjem, transportom, remontnimi in strojnimi delavnicami.

Zapisniki samoupravnih delovnih skupin pravzaprav ne povedo veliko. Šele iz pogovorov z delavci lahko razberemo, da je odpor do tega, da bi bili ob lastno temeljno organizacijo predvsem posledica slabih izkušenj iz preteklosti. Sicer pa nimajo drugih predlogov in pripomb, razen seveda, da želijo imeti samostojno temeljno organizacijo.

Zato se pravzaprav še ne znamo odločiti za ali proti. Res pa je, da energetiki že dalj časa pogrešamo povezavo z višjimi organizacijskimi nivoji v Železarni (priprava dela, poslovodni odbor, razvoj ...), ne vemo pa, ali bo po novem kaj bolje. Dosedanje izkušnje nas učijo, da se z dvainvajsetimi temeljnimi organizacijami le težko sporazumemo, ne vemo pa, ali se bomo s štirimi kaj lažje.

Pravzaprav nismo proti reorganizaciji, trdimo le, da je treba probleme energetike reševati na ravni delovne organizacije, saj imamo na tem področju vrsto nerešenih problemov, ki bi jih nova organiziranost Železarne lahko rešila. Pri tem mislimo predvsem na boljšo povezanost z vodstvom delovne organizacije, hkrati pa upamo, da bomo potem lažje prišli do potrebnih kadrov.

M. C.

OBRAVNAVALI NAŠO REORGANIZACIJO

Zadnje čase nekoliko bolj pazljivo prebiramo različne revije, da bi zasledili karkoli o reorganizacijah v posameznih delovnih organizacijah, še bolj pa smo »napetki«, če preberemo kaj o naši novi organiziranosti. V zadnji številki Gospodarskega vestnika, 27. junij, smo le nekaj izbrskali.

Izvršni odbor Gospodarske zbornice Slovenije je zaradi vse številnejših pobud po drugačni samoupravni organiziranosti ustanovil posebno komisijo, ki bo v bodoče obravnavala vse konkretne pobude za reorganizacijo posameznih organizacij združenega dela. Zapisali so, da se bi v zapletenosti primerih v obravnavo vključil tudi Odbor za samoupravno organiziranost in pravna vprašanja. Opozorili pa so, da pozitivno ali negativno mnenje tako komisije kot odbora pomeni samo prispevek k vsestranski preučitvi predlogov reorganizacije, nikakor pa ne dokončne stališča, saj o vsaki reorganizaciji odločajo delavci konkretne organizacije sami in to z vso odgovornostjo. Na naslov komisije je že prispelo več vlog. Ker pa sama komisija s svojim delom še ni pričela, je vlogi Železarne Jesenice in Marleske obravnaval Odbor za samoupravno organiziranost in pravna vprašanja. V nadaljevanju prispevka so navedeni vzroki in cilji nove organiziranosti v obeh delovnih organizacijah, ki jih nih ne bi ponavljali. V sklepnem delu tega prispevka pa je zapisano:

»Ob navedeni reorganizaciji odbor podpira, saj bosta lahko po izvedbi predlagani reorganizaciji obe delovni organizaciji uspešno gospodarili. Pri tem pa je še posebej pomembno, da se obe reorganizaciji ne pripravljata samo zaradi zmanjšanja administriranja in izboljšanja delovanja razvejenega delegatskega sistema, ampak predvsem zaradi učinkovitosti dela, boljše organizacije dela in uspešnejšega poslovanja.

Odbor je tudi podprl vse tiste procese organiziranja združenega dela in to tako organiziranje novih kot tudi reorganizacije obstoječih temeljnih organizacij združenega dela, ki so posledica ustreznijšega vrednotenja organiziranja delovnega procesa glede na spremenjeno tehnologijo dela, uvedbo modernih postopkov

proizvodnje in poslovanja itd. Odbor meni, da tako zakon o združenem delu, kot tudi drugi predpisi, še posebej pa praksa zahtevajo, da se oblika organiziranosti združenega dela prilagaja konkretnim razmeram, ki v določenih primerih pač zahtevajo tudi večje organizacijske spremembe.

Spodbudno, kajne!

Seja odbora za kadre in družbeni standard

V četrtek, 26. junija, so se sestali člani odbora za kadre in družbeni standard obravnavali predlog novih cen stanarin v samskih domovih Železarne ter problematiko TOZD Družbena prehrana.

Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da sklep, s katerim je bil FRS zadolžen da poišče najprimernejši način izplačevanja gotovine namesto izdajanja potrdil za nakup mesa, ni bil izvršen. FRS je ugotovil, da gotovine ni mogoče izplačevati, ker bi presegli blagajniški maksimum, ki ga ima Železarna odobrenega od službe družbenega knjigovodstva (ki pa ni odobren v take namene). Odbor je FRS ponovno zadolžil naj se s službo družbenega knjigovodstva dogovori o povišanju blagajniškega maksimuma in pripravi predlog načina izplačevanja v roku tridesetih dni.

Vzgojnoizobraževalnemu zavodu Jesenice so naknadno odobrili še 20.000 din (na pretekli seji jim je bilo odobreno 80.000 din) za izvedbo Gorenjskega srečanja mladih tehnikov. Začasni sklep prejšnje seje velja še naprej, in sicer za učence in delavce Centra srednjega usmerjenega izobraževanja velja srednja vrednost bona — to je 350 din.

Od 1. JULIJA 1986 veljajo od 51 do 53 % višje cene stanarin v samskih domovih Železarne, in sicer:

Samski dom NOVI BLOK
— dvoposteljna soba 6.750 din
Samski dom KOROŠKA BELA
— dvoposteljna soba 5.760 din
Samski dom SAVA
— dvoposteljna soba 5.760 din
— enoposteljna soba 6.750 din
Samski dom PLAVŽ
— dvoposteljna soba 5.760 din
— enoposteljna soba 6.750 din

Za delavce, ki so obračunani v Železarni Jesenice in delavce drugih delovnih organizacij velja prav tako od 1. JULIJA 1986 DALJE cena stanarine 900 din na dan.

V juliju bo stanarina delavcem in temeljnimi organizacijam obračunana v stari višini, razlika za ta mesec pa bo poračunana v avgustu.

Glede na nizko ceno stanarine za delavce drugih delovnih organizacij so TOZD Družbena prehrana zadolžili, da do prihodnje seje odbora pripravijo pregled načinov v hotelih B kategorije v bližnji okolici in nov predlog stanarin za te delavce. Člani odbora so menili, da je stanarina za delavce drugih delovnih organizacij zelo nizka.

V nadaljevanju so obravnavali problematiko TOZD Družbena prehrana in ugotovili, da se je ponudba in kvaliteta hrane izboljšala. Delno rešena pa je tudi problematika zasedenosti nekaterih delnic z odprtjem kantin — Jeklarna I, Bela in Priprava vložka na haldi. Na podlagi pripomb in predlogov delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti, odgovorov na pripombe (ki jih je pripravila TOZD Družbena prehrana) in osebne informacije o medsebojnih odnosih in odnosih do družbene lastnine so sprejeli še naslednje sklepe:

1. Glede na nasprotujoče si pripombe o kvaliteti kruha so TOZD Prehrana zadolžili, da mora stalno kontrolirati kvaliteto. V kolikor ta ne bo zadovoljiva, naj preide na drugega proizvajalca (Zito Lesce).

2. Če hočemo večini delavcev zagotoviti topli obrok (številne so pripombe, da ga pogosto zmanjka) je nujno potrebno povečanje kapacitet kuhinje, to pa je povezano s povečanjem

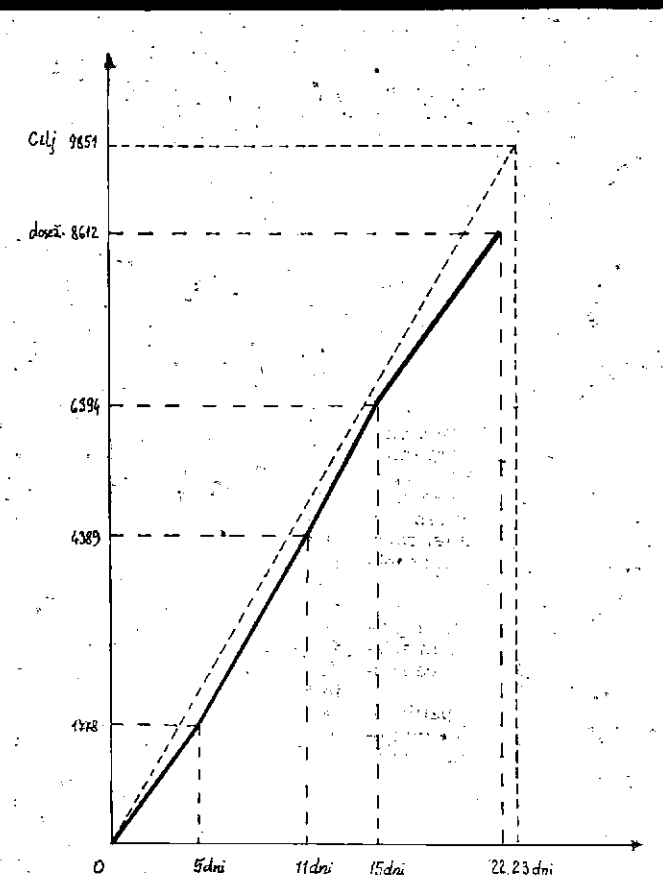
UPOKOJENCI!

K sodelovanju vabimo upokojene delavce, ki bi želeli skleniti pogodbo o delu za razna pomožna dela v TOZD Elektrode.

Pogodba o delu bo trajala 60 dni.

Interesenti naj pošljejo ponudbe v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

doseganje skupnega cilja poslovanja

Junij je koledarsko zaključen. Dokončnih rezultatov o doseganju realizacije še ne moremo dati, ker podatki vedno kasnijo za nekaj dni. Z dosedanjimi rezultati pa se ne moremo pohvaliti — v 22 dneh dosežemo samo 91,4 % cilja, posledice so torej neizogibne, zamujene — ga nismo mogli nadoknaditi, kar se nam bo poznalo pri osebnih dohodkih.

Oddelek za nagrajevanje

3. Do nove kantine »priprava vložka« na haldi ni urejen dohod, saj delavci prečkajo železniške tirnice. — POSLOVODNI ODBOR naj ugotovi, kdo je odgovoren za lokacijo in neresen pristop do kantine PRIPRAVA VLOŽKA, na kar je že opozorila tudi TOZD Družbena prehrana. Delovno skupino, ki je bila imenovana za izvedbo te investicije pa naj zadolži za pripravo predloga rešitve dohoda do kantine.

— Oddelek za varstvo pri delu in varstvo okolja je za vodstvo TOZD Transport, Elektrode, Želblarna, Jeklarna in Livarna (te temeljne organizacije to kantino uporabljajo) že pripravil predlog ukrepov, s katerimi naj bi zagotovili čimbolj varen dostop do jedilnice. Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje naj za navedene temeljne organizacije pripravi posebno informacijo, ki jo bo prejel vsak delavec. Hkrati pa bo objavljena tudi v glasilu ŽELEZAR.

4. Ker je bilo ugotovljeno, da v jedilnicah zmanjka veliko drobnega inventarja so sprejeli sklep, da se topli obrok ne sme odnašati iz kantin z inventarjem TOZD Družbena prehrana.

5. TOZD Družbena prehrana in TOZD Valjarna bluming štelal naj se dogovorita glede nošenja malice na delovno mesto. Problem sta izpostavili obe temeljni organizaciji. Odbor predlaga ureditev manjše jedilnice s kotlom, od obeh temeljnih organizacij pa zahteva poročilo o rešitvi problema.

6. TOZD Družbena prehrana je odgovorna samo za DOSTAVO ČAJA V POSEBNE KOTLIČKE, ki jih mora zagotoviti temeljna organizacija, ki čaj naroča in je tudi odgovorna za higieno. Če ustreznih kotličkov ni, TOZD Družbena prehrana ni odgovorna za dostavo.

7. Ker je TOZD Družbena prehrana temeljna organizacija, ki opravlja dejavnost skupnega pomena, je sredstva za njeno normalno poslovanje (ob racionalnem trošenju) treba zagotoviti že v letnem planu.

8. Problematiko nagrajevanja v tej temeljni organizaciji je potrebno reševati ravno tako kot v ostalih proizvodnih temeljnih organizacijah. Posebej je treba nagraditi vodilne kuharje, ki so odgovorni za kvaliteto in pestrost prehrane. O načinu rešitve naj se dogovorita prizadeta TOZD Družbena prehrana in kadrovski sektor ter o tem odboru tudi poročata.

— Odbor TOZD Družbena prehrana tudi predlaga, da sproži postopek za prekatégorizacijo vodilnih kuharjev v rang skupinovodje specialista.

Pod točko razno so sprejeli sklep naj izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne pripravi predlog za novega člana odbora za kadre in družbeni standard (prejšnji predsednik odbora za kadre je prevzel funkcijo predsednika delavskega sveta Železarne).

CPSI — D. B.

BRALCI IN DOPIŠNIKI ŽELEZARJA!

Naslednja številka Železarja izide v četrtek, 10. julija. Zaradi praznikov naprošamo vse dopisnike, da pravočasno oddajo svoje prispevke.

Uredništvo

li 3.21
na.
I
valo
poral
Na
vpliva
načrt
za us
višji
razlik
poseb
ški.
Neg
maj z
pet m
zultat
lijono
stroš
cije p
šne i
delko
ostale
ko m
nimi
Sta
vodnj
izvod
vi s s
paj p
Žel
tošnji
nov č
ka za
Te
doseg
šje s
obrač
za 12
stroš
hodk
dinar
133 r
bili s
(R 3)
dina
St
bili t
jev.

ZVIŠ

TOZD

Flavž
Jekla
Livar
Valja
Valj.
Valj.
HV Be
HV Je
Zičar
Profi
Vratr
Jekla
Elek
Želbl
Stro
Remo
Vzdr
Ener
Iran

S K I

OPOM

Na
debe

delo
VOI
23 k

Pok

Ma

Kar
ovo
osr
jev

Na
skl

pro

»I.

Poj

De

Ka

osi
jev

Po

Stroški v maju

V maju smo prodali 26.629 ton proizvodov osnovne dejavnosti in opravili 3.264 ton storitev prevajanja, kar predstavlja 96,3 odstotka doseganja plana.

Dosežena prodajna cena je bila višja od obračunske, kar je dobro vplivalo na rezultat poslovanja. Na rezultat tega meseca pozitivno vpliva tudi poraba odstopanja vseh surovin (R3) in poraba lastnih izdelkov.

Na negativni rezultat v maju pa so vplivali: višji proizvodni stroški od načrtovanih, višji materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, višji stroški vstetega dela dohodka, razlika med domačo in izvozno ceno, posebni stroški izvoza ter ostali stroški.

Negativni vpliv vseh stroškov za maj znaša 162 milijonov dinarjev, za pet mesecev letošnjega leta pa je rezultat pozitiven v vrednosti 2.004 milijonov dinarjev. Poleg omenjenih stroškov morajo temeljne organizacije poravnati še obveznosti do splošne in skupne porabe, ki v cenah izdelkov niso vštete, pogodbenne in ostale zakonske obveznosti ter razliko med všteti in izplačanimi osebnimi dohodki.

Stanje zalog nedokončane proizvodnje, polproizvodov in gotovih proizvodov konec maja se je v primerjavi s stanjem na začetku meseca skupaj povečalo za 3.830 ton.

Železarna Jesenice je v petih letošnjih mesecih ustvarila 484 milijonov dinarjev ostanka čistega dohodka za sklade.

Temeljne organizacije so v maju dosegle za 499 milijonov dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili višji za 125 milijonov dinarjev, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 241 milijonov dinarjev, všteti del dohodka pa za 133 milijonov dinarjev. Nižji pa so bili stroški pri porabi vseh surovin (R3) in lastni porabi za 42 milijonov dinarjev.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej višji za 125 milijonov dinarjev. Od tega so bili stroški vložka

nižji za 78 milijonov dinarjev. Stroški predelave pa so bili višji od načrtovanih za 203 milijonov dinarjev.

V stroške vložka so vključeni višji oziroma nižji stroški od načrtovanih za dosežene izplete in dobropise, odpadki, asortiment vložka in asortiment dosežene proizvodnje, stroški internih reklamacij, zaloge nedokončane proizvodnje ter stroški, ki nastajajo zaradi razlike med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka.

V stroške predelave so vključeni stalni stroški (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje, stroški porabljene energije ter porabljene materiala v okviru tekočega vzdrževanja.

Največje znižanje stroškov obračunske lastne cene so dosegli: HV Bela, Valjarna žice in profilov, HV Jesenice, Valjarna debele pločevine in Elektrode. Največje zvišanje stroškov obračunske lastne cene pa sta dosegli TOZD Valjarna bluming štel in TOZD Plavž.

Na ravni delovne organizacije smo zaradi slabše doseženega izpleta od načrtovanega dosegli za 61 milijonov višje stroške vložka. Največje zvišanje te vrste stroškov je dosegla TOZD Valjarna bluming — štel in sicer v vrednosti 122 milijonov dinarjev zaradi nižje doseženih izpletov na blumingu in štelu ter preklasifikacij. Pri tem so po krivdi TOZD Jeklarna (večji odrezi blokov pri glavah in metalurške napake) dosegli za 91 milijonov dinarjev višje stroške. Zaradi slabše doseženega izpleta od načrtovanega so imeli višje stroške še v TOZD Jeklovlek in

TOZD Željarna. Ostale temeljne organizacije so načrtovane izplete presegle in s tem dosegle znižanje stroškov vložka.

Na višje stroške so vplivali tudi slabše doseženi dobropisi za odpadki od načrtovanih, in sicer v vrednosti 24 milijonov dinarjev.

Zaradi večje porabe vložnih materialov, spremembe asortimenta vložka in nedoseganja kvalitetejšega asortimenta proizvodnje od načrtovanega smo na nivoju Železarne Jesenice dosegli za 121 milijonov višje stroške. Največje zvišanje teh stroškov so dosegli v TOZD Valjarna bluming štel, in sicer v vrednosti 387 milijonov dinarjev zaradi dvakratnega valjanja in v TOZD Plavž (v vrednosti 61 milijonov dinarjev) zaradi višje porabe rud in koks. Največje znižanje stroškov te vrste pa sta imeli TOZD Jeklarna in Valjarna žice in profilov.

Razlika med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka in plansko ceno domačega vložka je stroške znižala za 21 milijonov dinarjev. Znižanje teh stroškov so imele TOZD HV Jesenice v vrednosti 93 milijonov dinarjev (nižja cena nabavljenih TVT), TOZD HV Bela v vrednosti 61 milijonov dinarjev (nižja cena nabavljenega vložka), TOZD Elektrode v vrednosti 42 milijonov dinarjev (nižja cena kupljenih elektrod »Emona« Zagreb) ter TOZD Željarna v vrednosti 14 milijonov dinarjev (nižja cena nabavljene žice).

Spremembe v zalozah nedokončane proizvodnje in ostalo so stroške vložka znižale za 34 milijonov dinarjev. Na znižanje teh stroškov so vplivale predvsem povečane zaloge nedokončane proizvodnje v TOZD HV Bela. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 203 milijonov dinarjev. Največje zvišanje teh stroškov so dosegli TOZD Valjarna bluming štel, TOZD Jeklarna, TOZD Valjarna žice in profilov in TOZD Plavž. Pomembnejše znižanje stroškov predelave pa so dosegli TOZD Valjarna debele pločevine, TOZD Vratni podboji, TOZD Jeklovlek in TOZD Elektrode.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEKTIVU

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 7. DO 13. JULIJA

7. julija, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. 82-118.
8. julija, Srečo-MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovj 107 a, tel.: 89-040.
9. julija, Zdravko ČRV, vodja inv. razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 3, tel. doma 26-60.
10. julija, Drago FINŽGAR, vodja TOZD Valjarna žice in profilov Begunje 128 b.
11. julija, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovj 112, tel.: 89-129.
12. julija, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice Titova 1 a, tel.: 81-727.
13. julija, Stanko ČOP, vodja inv. razvoja, Žirovnica 90 a, tel.: 80-036.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK, 7. 7.	MIHA ŠLIBAR	BOGOMIR SVETINA
TOREK, 8. 7.	KAREL KOBLAR	MILAN RAVNIK
SREDA, 9. 7.	JOŽE PEZDIRNIK	AVGUST NOVŠAK
ČETRTEK, 10. 7.	ALOJZ LEBAR	MIHA ŠLIBAR
PETEK, 11. 7.	STANE ERŽEN	JANKO CERKOVNIK
SOBOTA, 12. 7.	MARJAN PINTAR	BRANE CEPIČ
NEDELJA, 13. 7.	FRANC ARNEŽ	MARJAN TRONTELJ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 7. do 12. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj Odar. III. obratna ambulanta je zaradi letnega dopusta zdravnika zaprta.
V soboto, 12. julija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj Odar.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — Viktor Stražišar, v. dent.
II: zobna ambulanta je zaradi letnega dopusta terapevta zaprta.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mr. dr. stom. Bela Gazafi.
Za Vatrostalo: od 15.30 do 16.30.
V soboto, 12. julija, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mr. dr. stom. Bela Gazafi.

ZVIŠANJE-ZNIŽANJE PLANIRANIH STROŠKOV

TOZD	Maj 1986				Januar – maj 1986			
	Odstop. od obr. lastne cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkl. del dohodka	SKUPAJ	Odstop. od obr. lastne cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkl. del dohodka	SKUPAJ
Plavž	+ 77.642	+ 24.169	+ 1.929	+ 103.740	+ 451.754	+ 97.630	+ 22.965	+ 526.419
Jeklarna	- 6.328	+ 179.995	+ 25.729	+ 199.396	- 616.369	+ 555.794	- 15.385	- 75.960
Livarna	- 7.846	- 288	+ 2.721	- 5.413	- 22.005	- 2.976	+ 2.050	- 22.931
Valjarna bluming, štel	- 614.198	+ 2.828	+ 9.947	- 626.973	+ 13.604	+ 17.644	- 12.574	+ 18.674
Valj. žice in profilov	- 121.245	+ 7.199	+ 2.471	- 125.973	- 570.578	- 30.967	- 11.378	- 712.923
Valj. debele pločevine	- 60.704	+ 2.086	+ 3.642	- 54.976	- 437.646	+ 21.406	- 14.844	- 430.784
HV Bela	- 137.408	+ 267	+ 7.698	- 139.037	- 941.874	+ 72.102	- 8.011	- 877.783
HV Jesenice	- 96.924	- 23.310	+ 3.519	- 116.715	- 554.540	+ 5.617	- 4.838	- 553.761
Žičarna	- 32.015	+ 4.793	+ 2.207	- 34.601	- 195.413	+ 37.096	- 14.953	- 173.270
Profilarna	+ 6.667	- 365	- 591	+ 5.711	- 75.166	+ 348	- 6.871	- 81.689
Vratni podboji	- 11.640	+ 813	+ 828	- 10.049	- 17.948	+ 2.842	- 803	- 15.909
Jeklovlek	- 7.784	+ 9.479	+ 3.241	+ 4.936	+ 131.562	+ 39.486	- 4.665	- 96.741
Elektrode	- 58.690	+ 7.850	+ 2.938	- 47.910	- 382.425	+ 34.163	- 18.006	- 366.268
Željarna	- 16.650	+ 3.061	+ 1.602	- 11.987	- 107.473	+ 7.113	+ 424	- 99.936
Strojne delavnice	- 7.231	+ 4.131	+ 3.698	+ 598	- 28.699	+ 6.742	- 21.671	- 43.628
Remontne delavnice	- 6.738	+ 1.441	+ 18.280	+ 13.983	+ 9	+ 2.895	- 4.451	- 1.547
Vzdrževanja	- 5.518	- 822	+ 29.917	+ 23.577	- 17.412	+ 6.817	+ 18.615	- 5.614
Energetika	- 50	- 40.995	+ 5.698	+ 46.635	- 528.158	+ 117.622	- 21.075	- 431.611
Transport	+ 3.404	+ 876	+ 7.999	+ 12.276	- 81.145	- 1.537	- 16.756	- 99.438
S K U P A J	+125.011	+240.680	+133.473	+499.164	- 4.343.046	+976.503	- 178.157	- 3.544.700

OPOMBA: zvišanje stroškov (+)
znižanje stroškov (-)

Na osnovi sklepa delavskega sveta in v skladu s Statutom TOZD Valjarna debele pločevine

RAZPISUJEMO

delovne naloge:
VODJA TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE Javornik, šifra 1302, U-5, 23 ktg, 1 oseba

Poleg splošnih pogojev predpisanih z zakonom morajo kandidati za opravljanje navedenih delovnih nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko strokovno izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji,
- da imajo moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD Valjarna debele pločevine« v osmih dneh na naslov »Kadrovski sektor Železarne Jesenice«, Cesta železarjev 8.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti ETN in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na OTK:

»I. VZORČEVALEC« šifra 5744, D-3, 7 ktg, 2 osebi

Pogoji:

- Poklicna šola in pol leta delovnih izkušenj.

Dela se na tri izmene.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni na naslov »Kadrovski sektor Železarne Jesenice, Cesta železarjev 8, z oznako »za ETN«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Skrajni čas za konkretne akcije

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne je na torkovi seji posvetil največ pozornosti obravnavi proizvodnih in finančnih rezultatov, sklepal pa je tudi o vlogah temeljnih organizacij za odobritev združenih amortizacijskih sredstev, o odpisih in pripisih razlik pri poslovanju s tujino ter pregledal izvajanje sklepov prejšnje seje.

Po uvodni obrazložitvi ocene izvrševanja operativnega programa za junij (dokončnih podatkov še ni bilo na razpolago), se je razvila živahna razprava. Kako se tudi ne bi, saj v juniju pri izpolnjevanju svojih obveznosti nismo bili uspešni. Po oceni bomo zaostali za planom skupne in blagovne proizvodnje in ne bomo dosegli skupnega cilja poslovanja, kar pomeni nižje osebne dohodke za mesec junij. Zaostajamo tudi za planom izvoza. Vzrokov za to je več, vsekakor pa se vsi nanašajo na organizacijo in poslovanje znotraj delovne organizacije. Še vedno nismo znižali zalog, skoraj v vseh temeljnih organizacijah manjka delavcev, poleg tega pa se je povečala tudi odstopnost zaradi letnega dopusta. Slab rezultat junija poslabšuje poslovne rezultate in bo vplival tudi na polletne poslovne rezultate. S skrajnimi napori vseh zaposlenih, z dobro organizacijo dela in delovno ter tehnološko disciplino moramo preprečevati nadaljevanje takih rezultatov v naslednjih mesecih. Skrajni čas je za konkretne akcije in ukrepe, so poudarili člani odbora, dovolj je bilo ugotavljanja in govorjenja. Izvajanje ukrepov za znižanje zalog in njihove rezultate bo odbor redno spremljal, s pose-

no pozornostjo ob obravnavi periodičnih obračunov. Letni dopusti se lahko koristijo le v okviru planiranih, saj odbor v nasprotnem primeru vlog za znižanje planov zaradi velike odstopnosti ne bo obravnaval. Pomanjkanje delavcev v naj se v posameznih okoljih zapolni z ustreznimi premeštvami v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih. Konec koncev se moramo zavedati, so v zaključku razprave menili člani odbora, da nedoseganje postavljenih ciljev pomeni tudi nižje osebne dohodke, zato se tudi v poletnih mesecih, ko so delovni pogoji še težji, splača poprijeti in z dobrim delom doseči postavljene cilje.

V nadaljevanju so potrdili popravke planov za temeljne organizacije Plavž (slabo stanje visoke peči št. 1), Hladna valjarna Jesenice (težave na Siemagu in pomanjkanje delavcev), Žičarna (velike težave zaradi pomanjkanja delavcev) in Valjarna bluming štel, oddelek adjustaže štelka na Beli (remont in težave pri valjanju). Strokovne službe bodo pri izračunu premij za junij upoštevale popravke planov za navedene temeljne organizacije do 95 odstotkov realizacije. Sprejeli so tudi popravke

plana za SM jeklarno, in sicer se 1. junij poviša, za isto količino pa 2. bo v avgustu znižal. Na račun povzročenega plana v marcu in aprilu pa operativni plan SM jeklarnje v juliju znižal.

Potrdili so tudi operativni program proizvodnje za junij, ki je tak v skupni kot blagovni proizvodnji z nekaj odstotkov nižji od gospodarskega načrta.

Ob obravnavi finančnega rezultata za maj in skupaj pet mesecev člani odbora ugotovili, da je ostane čistega dohodka v petih mesecih dokaj nizek, kar so povzročile velike medfazne zaloge in neizpolnjevanje planskih obvez.

Potrdili so tudi odpis razlike, ki nastala zaradi napačnega fakturiranja pošiljke v ČSSR. V skladu z navedenim v uradnem listu je namreč z opravičevanje razlik pri poslovanju s tujino v vrednosti nad deset tisoč dinarjev potrebno soglasje organa upravljanja.

Združena amortizacijska sredstva so odobrili temeljni organizacije Transport za nabavo dveh rabljenih lokomotiv, za ostale vloge pa so zahtevali še dodatna mnenja poslovne odbora oziroma predlagateljev.

CPSI — Ž. V.

ŽELEZAR

Ročno pakiranje (foto: I. Kučinc)

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

TOZD Remontne delavnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD Remontne delavnice je na 6. seji, 23. junija, ugotovil, da je bil v maju precej presežen plan nadurnega dela. Opravili so kar 7655 ur nadurnega dela, kar pomeni, da so plan TOZD presegli za 206,2 %. Razlogi pa so opravičljivi, saj so bili v maju opravljeni obsežni remontni kisikarice, elektropeči, bluminga itd.

Odbor je podprl tudi akcijo za reorganizacijo Železarne.

Dopolnjeni seznam ukrepov za izboljšanje poslovnih in proizvodnih rezultatov bo obravnaval na prihodnji seji.

Delavskemu svetu TOZD je predlagal likvidacijo naslednjih osnovnih sredstev v RTA: dva vrtna stroja, dvokolo Pony, merilnik vakuumu, tri rolo omare, dve mizi, garderobna omarica, pisalna miza, dve omari za brodje, telefonsko omrežje našelja Plavž, stabilizator, stroj za električno rezanje, telefonski kabel ATC Javornik in stružnica za finomehaniko.

Ugodno je rešil tudi več prošelj. Tako bodo v TOZD za potrebe koordinacijskega sveta ZSMS Železarne

(za MDA) izdelali 10 kvadratnih metrov palet in opravili montažo zunanjega ozvočenja ter montažo instalacije za kopalnico (tuši), montirali pa bodo tudi zunanje umivalno korito (korito in cev ima ZSMS že od lanske akcije). Za Planinsko društvo Gorje bodo delavci montažnega oddelka Javornik, ki so člani tega društva, v prostem času izdelali vrata in okno za planinsko kočjo Planika (material bo društvo priskrbelo samo). Za Hokejski klub Jesenice so izdelali 10 panojev iz lesenita za lepljenje obvestil za tombolo, za Zvezo organizacij tehnične kulture (VIZ) pa bodo v TOZD predelali 13 kosov vrtnih kril (material je podaril LIP Bled) v panje.

Seznanil se je tudi s pritožbo Tomaža Iskre glede nabave nove pisarniške opreme in opreme za sejo sobo. Odbor ocenjuje, da je bila nabava te opreme smotrna, saj zaradi tega noben obrat ni bil prikrasjen za nabavo novih strojev in drugih delovnih naprav, pridobljena pa so bila tudi vsa potrebna soglasja na ravni Železarne. Tudi po mnenju vodje obrata Gradbenoremontnih delavnic bi bilo popravilo stare opreme, glede na visoko ceno izdelavne ure mizarjev, dražje kot nabava nove.

HM, HM ...

Vodja GRD pravi, da se popravljati stare opreme za pisarne in sestanke ne splača.

Cena izdelavne ure mizarjev je predraga.

Ja, kako pa da se jim splača delati za društva in klube? ...

HM, HM ...

Sprejeli smo akcijske programe.

Borimo se za stabilizacijo. Tudi v TOZD Energetika!

Kako? — Mar bi morali tudi to vedeti?!

Za informacijo v Železaru zadostuje takle sklep: »Odbor je obravnaval poročilo akcijskega programa za april in maj 1986. Na poročilo ni imel pripomb.«

Vsak od 6200 železarjev, ki bi rad vedel kaj več, ima namreč vse možnosti, da se obrne na vodjo TOZD, ki mu bo z veseljem postregel s širšo (če ne celo z najširšo) informacijo.

Orehnjk

TOZD Energetika

Odbor za gospodarstvo v TOZD Energetika je na 8. seji, 19. junija, obravnaval sporazume o temeljnih plana republiških SIS družbenih dejavnosti za obdobje 1986–1990, območne SIS za PTT Kranj za isto obdobje (vključno z informiranjem delegatov te SIS) in republiških SIS materialnih dejavnosti za obdobje 1986–1990. Delavskemu svetu TOZD Energetika je predlagal, naj jih sprejme v predlaganem besedilu.

Obravnaval je tudi sporazum o temeljnih plana razvoja Krajevne skupnosti Sava Jesenice za obdobje 1986–1990 in prav tako predlagal, naj ga delavski svet sprejme, potrdi pa naj tudi predlagane delegate, s tem, da naj zahteva, da je treba vključiti tudi delegata iz TOZD Energetike. V tej krajevni skupnosti ima namreč tudi TOZD Energetika določene interese (lokacija objektov, razvojni plan TOZD Energetike v KS Sava).

Seznanil se je tudi s poročilom o izvajanju akcijskega programa v aprilu in maju.

CPSI — BL

Izvajanje projekta Jeklarna 2

(Nadaljevanje s 1. strani)

že in testiranja. Zato so tudi že sprejeti ukrepi. Montažerji EM Hidromontaže in drugi bodo po zagotovilih odgovornih zagotovili zadostno število kvalificiranih delavcev. Predvideno je, da bo v konici delalo 550 delavcev, namesto 300 po prvotnem planu. Za te delavce se dodatno pripravljajo prenočišča in prehrana.

Pri montaži in testiranju bo pomembno tudi, da bodo v naprej dogovorjene možnosti takojšnje nabave materialov ali elementov opreme, ki bodo zaradi različnih razlogov neustrezni ali bodo manjkali.

Financiranje Jeklarn 2 do izvajalcev je teklo nemoteno. To je bilo možno z uporabo lastnih sredstev investitorja, sredstev sovlagateljev, Interne banke SZ in komercialnih kreditov izvajalcev v višini približno 750 mio din. Tako stanje povzroča veliko težav Železarni Jesenice pri redni dejavnosti in dodatne stroške zaradi visokih obresti za kredite.

V teku je podpisovanje kreditnih pogodb z bankami v okviru konzorcija. Na ta način naj bi v juliju pridobili dodatne vire za nemoteno financiranje projekta.

Na komercialnem področju problemi, ki so nastali z Gradisom in Rudisom pri sklepanju delnih pogodb, zaradi previsokih predračunov, še niso rešeni.

Gradis še vedno zahteva povečanje cen za 42 odstotkov in uporabo dnevni cen za večino del.

Rudis v zadnjih predlogih delnih pogodb za objekte, ki niso povsem enaki obsegu iz osnovne pogodbe, zahteva 30 do 100 % višje cene, kot trenutno veljajo na tržišču. Del problemov je bil rešen s kompromisom zaradi grožnje odstopa od osnovne pogodbe, dodatne zahteve za kontiliv in energetske naprave pa ostajajo še odprte.

Tudi na področju proizvodnje in vzdrževanja tečejo planirane aktivnosti. Te so predvsem:

— Zaključeni so tečajji nemščine za delavce, ki bodo sodelovali pri montaži naprav in na praksah v inozemstvu. Izpite je uspešno opravilo 40 delavcev.

— Izvedli smo tečaj o tehnologiji za 69 delavcev iz proizvodnje.

— Na praksi v inozemstvu je bila skupina 11 delavcev zaradi spoznavanja z napravami vodnega gospodarstva.

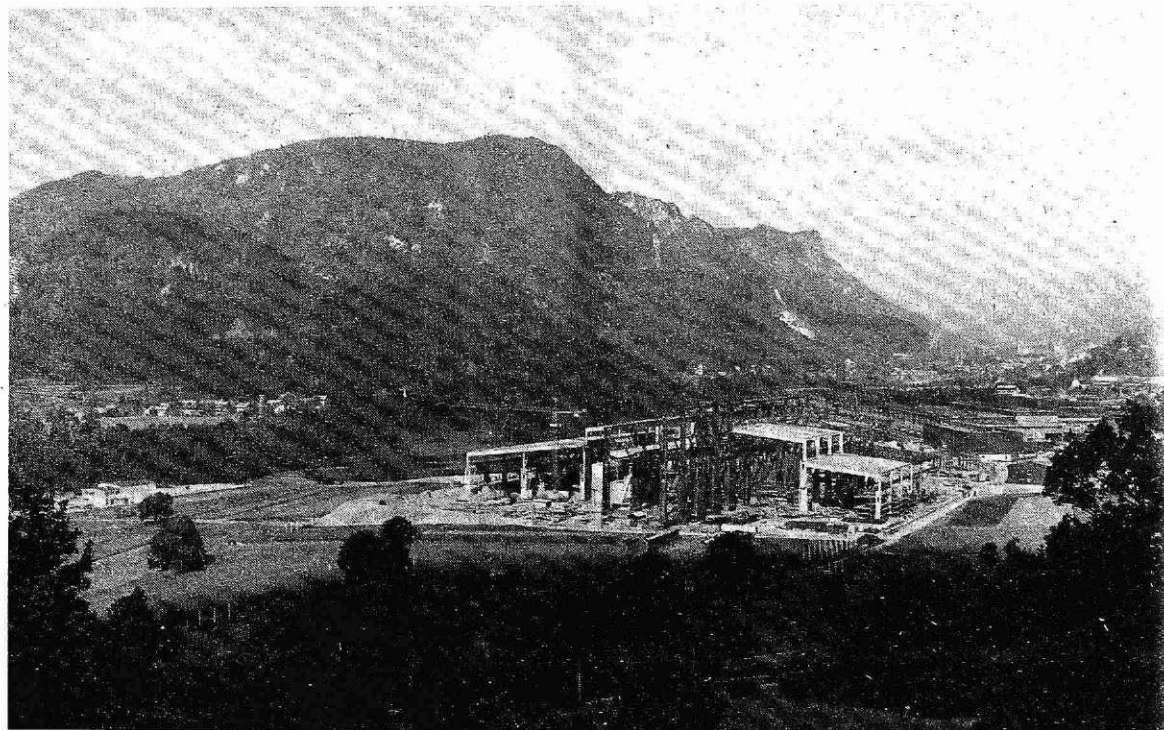
— Prevajamo navodila za obratovanje, ki smo jih dobili od MDH. Te tudi sproti izdajamo ter dajemo v uporabo.

— Z Metalurškim institutom se sestajamo mesečno, kjer obravnavamo tehnološke postopke, ki jih je predlagal MDH ter jih dopolnjujemo z našimi izkušnjami.

— Izvedli smo tečaje za porabo procesnega računalnika v Jeklarni 1. Računalnik postopoma uvajamo v uporabo.

Vodja projekta:
E. Ažman

Dopisujte

Panorama valjarn Bela in Jeklarn 2 (foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Program samoupravnih aktivnosti za junij je potekal — če izvzamemo tematično prehrano («Informacija o medsebojnih odnosih in odnosu do družbene lastnine») — v znamenju priprave na novo organiziranost Železarne. SDS so obravnavale poleg že navedene informacije še osnutke Samoupravnega sporazuma o spremembi organiziranosti temeljnih organizacij, sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD in statuta TOZD. Sporazume o srednjeročnih planih republiških SIS družbenih dejavnosti in SIS materialne dejavnosti (objavljeni v letu 8. in 9. številki Poročevalca) so obravnavali le delavski sveti, čeprav 113. člen zakona o združenem delu predvideva, naj bi se predlogi o obveznostih za zadovoljevanje skupnih potreb in splošnih družbenih potreb enkrat na leto, in to praviloma sočasno, predložili delavcem TOZD, da bi se o njih izjasnili in da bi bili ustvarjeni pogoji za to, da bi delavci spoznali možnosti temeljne organizacije in potrebe njenega razvoja. Pripomb, ki se nanašajo na informacijo v zvezi z Družbeno prehrano, v Pregledu ne bomo posebej povzemali, ker jih nameravamo povzeti v posebnem sestavku, pripombe na zgoraj omenjene osnutke pa tudi le izjemoma, v primerih, da so bolj splošne oziroma načelne narave. Skratka, omejili se bomo predvsem na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracij 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS plavž 1 od nove organiziranosti pričakuje zmanjšanje administracije in boljše povezavo med TOZD, sicer pa je po njihovem »rešitev iz težav v boljšem delu«. Skupina je pod razno obravnavala tudi dopis oziroma odgovor na njihovo pritožbo zaradi razlik med plačili in prejemki med TOZD Plavž in TOZD Jeklarna. Takole pravijo: »Delavci se sprašujejo, kakšna bi šele bila razlika, če bi tudi Jeklarni delali vse praznike. Poleg tega ponovno opozarjajo, da za ežave niso oni krivi in da nekaterim še zmerom ne gre v glavo, da ob zmanjšani proizvodnji delavci na visokih pečeh najbolj garajo«. SDS plavž 2 se vprašuje, »koliko nam bo ta nova organiziranost dala boljše rezultate, če bomo še vnaprej delali ako kot do sedaj«. Tudi oni pravijo, da je samo v delu rešitev. Glede razlik v osebnih dohodkih med njihovo TOZD in Jeklarno pa menijo, da bi moral zadevo obravnavati delavski svet Železarne. Po mnenju SDS plavž 3 »nova organiziranost v DO lahko zagotovi boljše uspehe le ob boljšem delu«.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Trebež in ponovno gospodarstvo

2 in 3. SDS priprava vložka 1 v zapisniku omenja, da »še ni tako dolgo, ko smo šli v povečanje števila TOZD (iz štirih oziroma petih na 21)« in da je novi predlog za zmanjšanje sedanje števila »bolj premišljen«. Meni tudi, da bo »s tem delo lažje in boljše, kajti razdrobljenost ne vodi nikamor«. SDS priprava vložka 2 pa je nekoliko skeptična, saj se vprašuje, »če bomo z novo organiziranostjo dobili samo še novo vodstvo nad vodstvom, ostalo pa bo ostalo nespremenjeno«. Pod razno skupina vprašuje, zakaj se je na pristaniških žerjavih in žerjavih pod Sava žerjavom žerjavovodjem »vzelo po eno grupo«. Pravijo, da so se delovni pogoji znatno spremenili in da bi »verjetno zahtevali napredovanje, ne pa ravno obratno«. Potrebno bi torej bilo, pravijo, da bi si ustrezna služba ogledala ta delovna mesta in ocenila delovne pogoje ter tako prišla do ustreznega zaključka. Isto vprašanje postavlja tudi SDS priprava vložka 3. SDS priprava vložka 4 najprej omenja, da so mnenja glede nove organiziranosti precej različna: od takih, ki v tem vidijo le odpiranje novih delovnih mest, do takih, ki v njej vidijo resnično boljši način dela. Kot se zdi, prevladuje to drugo stališče, saj se vprašujejo, zakaj se to ne uzakoni. Dobesedno se sprašujejo takole: »Zakaj to ne uzakonijo, ne pa izglasujejo z referendumom, ker lahko je, kot smo rekli, ta metoda dobra in pravilna, referendum pa ne bo uspel zaradi morebiti premajhnega informiranja delavcev in da bo na ta način lahko vsa stvar propadla.« Podobnega mnenja so tudi člani SDS elektropeči 1 in BBC peči: »Obravnavali smo prilogo, ki je izšla v Železaruju 5. junija 1986. Mnenja smo, da je nekaj treba resnično spreminiti, čeprav so mnenja različna, nekako »nezaupljiva«, ker smo pač navajeni trenutne situacije«. Dvomi razjedajo tudi člani SDS elektropeči 3, ki glede reorganizacije misli naslednje: »V svetu, kjer so v letih po vojni dosegali gospodarske čudeže, je organizacijski sistem star, kot je star kapitalizem. Mi pa se vse preprosto reorganiziramo, pravih rezultatov pa ni. Material, ki je bil v zvezi z reorganiziranjem objavljen v Železaruju, nas ni popolnoma prepričal, da bo novi organizacijski red bolj napreden, bolj human in enoten. Leti in leta ste politično aktivno dokazovali prednost obstoja TOZD, sedaj pa hočete nenadoma ta »najboljši« red porušiti z enim samim člankom v Železaruju. Tudi na sestanku SDS je bilo v zvezi z organiziranostjo postavljenih več pripomb in vprašanj. Sklep pa je bil, da bodo, ko se bo začela temeljita razprava, zahtevali odgovore od strokovne komisije. Predlagali so, da bi sklicali zbor delavcev, na katerem bi reorganizacijo podrobneje razložili in pojasnili. SDS kamnolom Trebež opozarja, da je v gradivu premalo pojasnjeno, kje naj bi prišlo do zmanjšanja administracije. Po njihovem mnenju je namreč »vprašanje povečanja administracije kroničen pojav vsake reorganizacije«. Skupina se tudi pritožuje, da je še vedno nerešeno vprašanje spremembe premijske osnove v kamnolomu. Vprašanje so postavili na prejšnjem sestanku. SDS ponovno gospodarstvo 2 in 3 zanima, kdaj se bo začelo z urejanjem njihove garderobe. Opozarja tudi, da je v livni jami treba poskrbeti za pitno vodo (ni ventila), na drugi peči pa popraviti žleb (kolesa se ne sučejo, zato prihaja do sunkovitega zapiranja in podiranja opeke).

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2 ter adjustaža štekel Javornik. SDS vodstvo TOZD reorganizacijo podpira, vendar opozarja, da je treba izvesti vse zahtevane naloge. »Poudarek mora biti na odgovornosti«, pravijo, pri čemer se posebej opozarjajo, da odgovornost strokovnih služb ne sme biti samo formalna. Člani SDS bluming 2 »z nezaupanjem gledajo na novo organiziranost v DO«. »Mnenja smo«, poudarjajo, »da naj bi samo z boljšim in doslednim delom vseh prišli do zaželenih rezultatov«. Pod razno predlagajo, naj se uredi hlajenje na delovnih mestih na prevlačniku in na tehtnici. Na sestanku SDS bluming 3 večjih pripomb v zvezi z novo organiziranostjo ni bilo. »Del članov SDS pa meni, da bomo mogoče lažje reševali proizvodne probleme, ki pa niso na nivoju proizvodnih delavcev«. SDS bluming 4 želi, da bi z novo organiziranostjo dosegli predvidene cilje. Mnenja članov SDS adjustaža bluming 4 so ostala, »kljub obširni razlagi«, deljena. Nekateri člani SDS se sprašujejo, »kaj nam zagotavlja boljši OD in boljše gospodarjenje in zakaj je potrebno po tolikih letih ponovno preiti v novo TO«. Pri tem pa poudarjajo, da so zmerom pripravljene preiti v novo TO, če jim kdo jamči za boljše gospodarjenje in boljši OD. »Želja vseh je«, pravijo člani SDS adjustaža bluming 4, »da bi se z novo organiziranostjo dosegli boljši in predvideni cilji«. Pripomba SDS adjustaža bluming 3 je na njihovi, že kar stalni, kritični liniji: »Smatrajo, da ni nobene garancije, da bo nova organiziranost prispevala k boljšemu delu. Za to ni važno, koliko TOZD-ov imamo, temveč, kako se delo organizira v posameznih obratih, oddelkih, in kako smo plačani. Sicer pa pravijo, naj se da na referendum, pa se bomo izjasnili, ali smo ZA ali PROTI«. SDS adjustaža štekel 1 in 2 pa nekoliko cinčno ugotavljata, da se »v informacijah in javnem glasilu navajajo samo dobre strani, slabih zgleda ni«. SDS adjustaža štekel Javornik upa, »da bo z novim sistemom boljše koordiniranje med posameznimi TOZD«.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2, OTOP in odprema. Člani SDS proga 2400-1 so v zvezi z novo organiziranostjo ocenili, »da strokovno niso uspešno sodelovali, da bi o tem odločili in se, skladno s to oceno, do predloga (razen enega člana, ki je bil za) niso opredeljevali. Člani SDS proga 2400-2 svojih pripomb sicer ne navajajo, vendar pa jih je 15 glasovalo proti (le dva za). Skupina se je pod razno tudi odločila, da ne bo prevzela pogodbenega dela za prevajanje slabov, ker je stimulacija premajhna. Člani SDS OTOP in odpreme sicer »z nezaupanjem gledajo na novo organiziranost« in »smatrajo, da bo vse po starem«, vendar pa je za novo organiziranost glasovalo 25 delavcev, trije pa so se vzdržali. Pod razno SDS omenjata, da jih moti veliko nadurnega dela, ki ga povzroča pomanjkanje delavcev, še zlasti pri žerjavih. SDS sta bili tudi informirani o razgovoru s predstavniki Družbene prehrane, dobili pa so tudi pojasnilo, zakaj so osebni dohodki v Jeklarni toliko višji.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

ŽELEZAR

Začetek MDA Jesenice '86

Občinska konferenca ZSMS Jesenice in Koordinacijski svet ZSMS Železarnice Jesenice v letu 1986 organizirata Mladinsko delovno akcijo »JESENICE '86«.

MDA »JESENICE '86« organiziramo, da bi nadaljevali tradicijo mladinskega prostovoljnega dela v Železarni in na Jesenicah. Mladi Železarnice in jeseniške občine želimo skupaj z mladimi iz SOZD Slovenske železarnice in od drugod s svojim delom znova pomagati pri gradnji trenutno najpomembnejšega gospodarskega objekta v Sloveniji, to je gradnji JEKLARNE 2.

Upravičenost te in podobnih akcij se je potrdila na lanskeletni MDA Jesenice '85, ko so brigadirji po gradbenih normah krepko presegli zastavljene plane, tako po opravljenem delu kot po finančnem učinku. Opravljena dela na akciji so bila ocenjena na približno milijardo in sto milijonov dinarjev, stroški za izvedbo akcije pa so znašali 700 milijonov. Ob finančnem učinku akcije pa ne smemo pozabiti na velik vzgojni pomen mladinskega prostovoljnega dela. Na akciji so se spoprijateljili mladi iz vseh delov Jugoslavije, solze v obeh očeh udeležencev akcije ob slovesu pa so potrjevale resnost novih znanstev in iskrenega prijateljstva.

Mladi so na akciji sodelovali v raznih interesnih dejavnostih, v katerih so pridobivali nova znanja, poleg tega pa so imeli vse možnosti za popol-

dansko zabavo in športno rekreacijo. Letos bodo brigadirji pričeli z delom 7. julija.

Priprave na akcijo so v zaključni fazi. Urejuje se naselje v OŠ Prežihov Voranc. Investitor projekta JEKLARNE 2 je pripravil delo, ki naj bi se v času akcije opravilo na gradbišču. Pri izbiri del smo izhajali iz želje, da so opravljena dela smotna za Železarno, po odhodu brigadirjev z Jesenic pa se mora videti učinek opravljenega dela. Brigadirji naj bi v času akcije opravljali naslednja dela:

- pospravljanje, planiranje in humuziranje ob severnem delu ograje,
- planiranje brežin, odstranjevanje odvečnega materiala in humuziranje na severni, južni in vzhodni strani glavne hale,
- planiranje, pospravljanje in humuziranje brežin ob pomožnih prostorih,
- postavljanje ograje, izkop, betoniranje betonskih podstavkov na južni in jugozahodni strani glavne hale in ob RTP ter severni strani glavne hale,
- planiranje in humuziranje brežin ob RTP,
- izkop za kanalizacijo,
- planiranje ob hali legur,

- oplesk ograje,
- izkop za ozemljitev ob RTP,
- čiščenje potoka Bela,
- popravljanje poti,
- dela na področju vzdrževanja.

Predvidena dela obsegajo približno 21.000 ur, ki naj bi jih 130 brigadirjev opravilo v štiriindvajsetih delovnih dneh, proste bodo le nedelje. V primeru slabega vremena skušajo organizatorji akcije zagotoviti dela v temeljnih organizacijah na področju čiščenja in adjustiranja.

Namen akcije pa ni le pomoč pri gradnji JEKLARNE 2. Akcija sama bo s svojimi družabnimi aktivnostmi popestrila življenje na Jesenicah. V tem času bodo organizirani nastopi folklornih skupin iz Bosanske Gradiške in Zenice, brigadirji bodo trikrat na teden organizirali ples, na brigadirskih večerih bodo predstavili običaje in kulturo okolja iz katerega prihajajo, nastopile bodo recitatorske skupine, kulturni in zabavni program pa bo organiziran tudi ob otvoritvi in zaključku akcije.

Organizator in vodstvo akcije ne bodo pozabili na brigadirje veterane. Vsi, ki jih vežejo spomini na brigadirsko življenje, so dobrodošli ob vsakem času, tako v naselju kot tudi na samem delovišču.

Organizator in vodstvo akcije vabita na svečano otvoritev akcije, ki bo v sredo 9. julija ob 20. uri na igrišču pri OŠ Prežihov Voranc.

Pred odločitvijo

Izstrelišče ŽIC na Jesenicah. Stojim na startni ploščadi in se naslanjam na jekleno traverzo. Čisto v desnem kotu stoji vitka bela raketa. V soju žarometov se blešči kovinski napis: NAT 12. Seveda, to je moja raketa. Ko bo Zemlja za generacijo 67 dvajseti zdrvela skozi AFELIJ (afelij je točka na zemljinem tiru, ki je od Sonca najbolj oddaljena; tja pride Zemlja v prvih dneh julija), se bomo ti mladi ljudje poslovi in s svetlobno hitrostjo zdrveli v temno vesolje. Do izstrelitve je še nekaj dni. Danes sem zadnjič pregledal računalniške sisteme. Nasmehnem se, naprave odlično delujejo. Še enkrat se ozrem na vitko raketo, ki se, ujeta v pajčevino številnih cevi in traverz, dviga v nočno nebo. Moreča tišina in kovinski blesket mi parata živce. Vrnem se v bazo. V svoji sobi vzamem video kaseto in se zlekem v naslonjač. Ko se katodna cev segreje, se na ekran izpiše: projekt CSUI.

Vsa stvar se je začela pred štirimi leti. Vsa nadobudna mladina se je nagnetla v sprejemni pisarni vesoljske agencije USMERJENO IZOBRAŽEVANJE. Le nekaj izjem se je odločilo, da bodo tlačile že izhrojene poti prenatrane Zemlje. Ostali smo zrlj v nebo, s svetlimi mislimi o neznanem, se neodkritem svetu. Štiriletna priprava naj bi nas naučila odkrivati nove svetove. Kmalu smo izvedeli, da nas Zemlja brez mogočih raketnih motorjev ne bo izpustila s svojega površja. Vsak si je moral sam zgraditi raketo. Običajne sestavne dele smo kupili v trgovinah, specialne pa nam je priskrbel humanitarna organizacija »ZAVOD ZA ŠOLSTVO«. Toda kako zgraditi raketo? Kljub ogromni in nesebični podpori profesorjev (posebni vzdevek, ki ga imajo inštruktorji za gradnjo raket) marsikomu ni uspelo. Seveda si pri gradnji potreboval ogromno denarja, deviz in znanja. Tudi kakšna skrita poznanstva so bi-

la zelo dobrodošla. Meni je dober švicarski kolega (imena ne bom omenil) priskrbel najnovejši in najboljši komunikacijski računalnik. Tako mi je uspelo sestaviti raketo z odličnimi lastnostmi.

Kaseta se je ustavila. Vstal sem in iz hladilnika vzela gosti korenčkov sok. Sedel sem za mizo. Na njej so ležali zapiski. Včeraj sem se vrnil z raziskovalne odprave. Pred dobrim tednom sem obiskal VTOZD postajo. Sedel sem v raketni čolnček in poletel v vesolje. Nekaj ukazov, in zadržal sem proti neznanim planetom v osemnajstem kvadrantu (imenovanem tudi ljubljanski kvadrant). Kmalu sem se približal majhni zeleni krogli. Pokrita je bila z gozdom. Računalnik mi je pripovedoval zgodbo o lesnem inženirju. Poslušal sem le z enim ušesom. Opazoval sem nevihto na planetu. Ognjene strele so klestile orjaške hraste. Količnik zanimanja mi je padel na minimum in motorji so zahrumeli. V bližini sem zagledal ogromen planet, pokrit z rdečimi pegami. To so morja krvi, je razlagal računalnik. Ko je čolnček krožil v orbiti, sem začuden bulbil v planet. Nekje spodaj so okostja igrala nogomet, na tribunah pa so se drenjala najrazličnejša bitja: od nekaj metrov dolgih mačk do pijanih dvoglavih psov. Takoj za stadionom je bila šola nogometa. V nekaj minutah so iz prijavljenih naredili nogometaše (okostja seveda). Kar je preveč, je preveč. Uganili ste, moj količnik zanimanja je padel pod ničlo! Nadaljeval sem polet. Sama praznina. Računalnik si je pel neko koračnico. Tedaj zatulijo alarmi. Pogledam na ekrane. Hitrost narašča. Zagledam popolno črtno na zvezdnem oboku. Črna luknja. Pospěšek me lepi v naslonjač. Izgubljam zavest. V slušalkah zahrešči in...

Odprl sem oči. Kje sem? Pogledam skozi odprtino. Zagledam dva plane-

ta. Desni je lepši, pomislim, in čolnček se vtiri v njegovo orbito.

»Dobro jutro,« reče računalnik. Tudi on je spal. Opazujem geometrijsko oblikovane gore. Ogromna smučišča v obliki dvojnih integralov. Ozka soteska iz verižnega ulomka. Tik pod mano temen pragozd neresenih enačb. V potoku se bleščijo krasne limite. Pa velika polja naravnih števil, rudna bogastva racionalnih in imaginarnih števil, fantastične razpoke v matematičnih dokazih. Bil sem vznemirjen. Kakšna lepota. In nikjer nikogar. Odlične možnosti za življenje.

»Na zvezdnih kartah planet še ni označen,« končno zabrunda računalnik. Juhuhu! Moj bo! To bo moj novi dom. Za nekaj hipov me je obšel dvom. Vrnitve ne bo, je planet res tako krasen, da bom tu preživel vse življenje. Ob pogledu na žareče sonce razcepnih polinomov sem se pomiril. Na Zemljo sem se vrnil poln navdušenja. Vse je pripravljeno. Čakam na izstrelitev. Vem, da bo končno slovo boleče. Toda tam me čakajo vsi matematični dokazi in posledice, da se spopadem z njimi. Nihče mi jih ne bo ukradel. Hišni računalnik FIK se zareži. »Saj te bom vzel s seboj,« mu rečem in naredim zadnji požirek soka.

Andrej Leban

Mladi Gorenjske za naše gozdove

Mladi ekološki Gorenjske vabijo na pohod po naših gozdovih. Zbor udeležencev bo v petek, 4. julija, ob 12. uri pri jezeru v Završnici. Zaključek pohoda bo v soboto, 5. julija, pod Dobrčo. Ostale informacije dobite na OK ZSMS Jesenice.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

ZAHTEVAJO MALO, DAJEJO VELIKO

Poškodbe jeter zaradi vnetja in drugih procesov so tesno povezane z zalogami glikogena v njihovih celicah. Glukoza iz medu, ki je tudi sicer nenadomestljiva hrana za celice vsega organizma, se spreminja v glikogen in ga nalaga v jetrnih celicah. S tem se celice obnavljajo in v jetrih je pospešena izmenjava snovi. Jetra so zelo pomemben organ, saj opravljajo petsto funkcij. V njih se čistijo strupene snovi. Tako nevtralizirane se izločajo iz organizma. V jetrih nastajajo številni encimi, provitamin A se v jetrih pretvarja v vitamin A. Končno pa nastaja v jetrih tudi žolčna kislina (žolč), ki je pomembna za presnovo hrane. Za zdravljenje jeter je priporočljiva kombinacija medu z matičnim mlečkom in s cvetnim prahom.

Klasična ljudska medicina priporoča za normalno delovanje srčne mišice dnevno 50 do 70 gramov medu. S tem se mišična vlakna bolje prehranjujejo. Tonus srčnega mišičja se poveča, razširijo se tudi srčne žile, srčna mišica se bolje prehranjuje. Med pomaga srcu, ker vsebuje acetilholin.

Že v davni preteklosti so med uporabljali za zdravljenje pljučnih bolezni. Že Hipokrat je trdil, da pomaga medu izločati sluz iz pljuč in pomirja kašelj. Med zdravi in pomirja živce. Če ga redno uživamo, postanemo sproščeni, slabost mine in človek postane boljše volje.

Zdravljenje kožnih bolezni in ran z medom sega že v davno preteklost. Med v kombinaciji z zmečkanim česnom in maslom je odlično mazilo, ki preprečuje srbečico, odstranjuje hraste in hitro obnavlja kožo pod njimi. Egipčani so že pred 3500 leti z medom zdravili rane na koži.

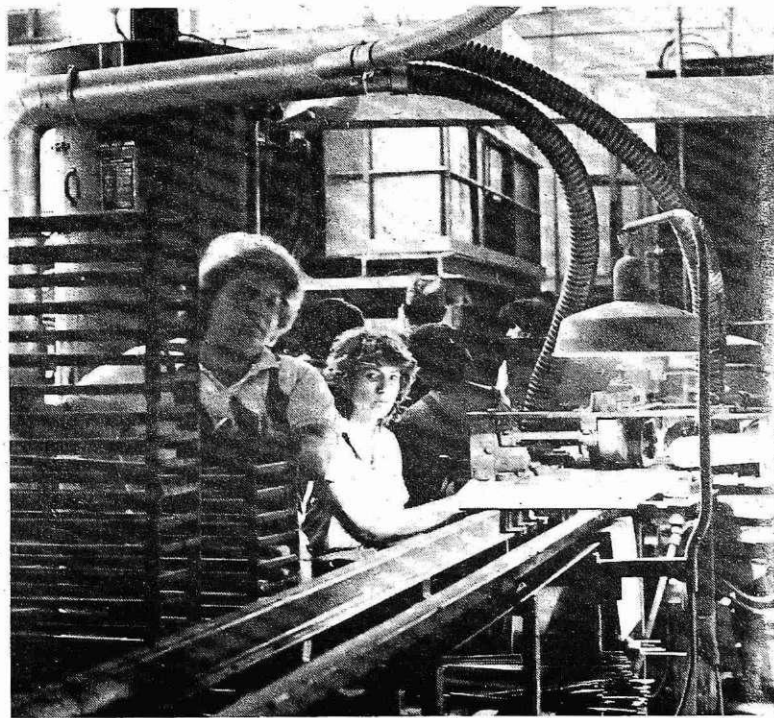
Med prihaja prav tako v rabo pri zdravljenju bolezni ledvic. Ledvice so biološki filter, ki v 24 urah izloči 1,5 l seča (urina), obenem pa prečisti najmanj sto litrov krvne plazme. Med ima to prednost, da ne vsebuje soli, ima pa tudi zelo malo beljakovin.

Tudi v kozmetiki je med pomemben, posebno za izdelavo mask. Za ohranitev in polepšanje polti pripravimo masko iz medu, rumenjaka in kisle smetane v razmerju 1:1:1 in jo nanesemo s tamponom na obraz. Po 20 minutah masko odstranimo s toplo vodo, obraz zbršimo in napudramo.

Matični mleček je čebelji pridelek, podoben železu. Je bele do blede rumene barve z biserovinastim prelivom. Čebele ga izločajo iz faringinalnih žlez. Z njim hranijo matico ves čas njenega življenja. Hranjenje z matičnim mlečkom podaljša matici življenje kar na šest do osem let. Čebela — delavka (za primerjavo) živi do petdeset dni. Zaradi takšne prehrane — samo z matičnim mlečkom — pridobi matica moč, kakršne ne premore več nobena snov.

Znanstvena spoznanja o propolisu so iz dneva v dan temeljitejša ter povečujejo možnosti za uporabo. Propolis uporabljajo v naslednjih panogah:

- a) v ginekologiji za zdravljenje ranic na materničnem vratu,
- b) v stomatologiji pri zdravljenju kariesa (zobne gnilobe), ranic v ustih (afte). Dodajajo ga tudi zobnim pastam kot dezinfekcijsko sredstvo proti glivicam, bakterijam in virusom,

Kontrola elektrod (foto: I. Kučina)

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

Toda Bantingov z okisanim alkoholom pridobljeni insulin ji je daljšal življenje. Tako preprosto je to, nič ni tako skrivnostno, kot tisto, kar nam je pred nosom. Diabetična psica številka 33 je živela sedemkrat dlje, kot je imela znanstveno pravico. Banting je preskočil s poskusov pri psih na poskuse z ljudmi. Najprej je vbrizgal insulin sebi in asistentu Bestu, da bi dokazal neškodljivost novega preparata. Polet tega je mimogrede v Torontu, kjer je poročal o svojih raziskavah, vbrizgal insulin dvema težkima diabetikom. Pri poročanju ni bil blesteč govornik, bil pa je praktično-podkovan zdravnik in odkritelj insulina. Zdravniški svet je prisluhnil njegovega odkritja. Odmevnost je bila ogromna, saj je dajala milijonom in milijonom sladkornih bolnikov novo upanje.

Insulin je torej hormon trebušne slinavke,

ki ga izloča Langerhansovo tkivo. Insulin prehaja v kri, kjer uravnava količino sladkorja s tem, da odvečni sladkor v organizmu asimilira. Danes ga proizvajajo industrijsko v obliki tablet in injekcij. Res pa je, insulin ni pravo zdravilo, zakaj diabetiki ga morajo jemati dnevno ter odmerke prilagajati svojim potrebam. Še vedno umira veliko diabetikov v nezdravljenih državah, toda za to ni kriv dr. Banting. Tam, kjer imajo zdravnike, ni za diabetosom treba umreti nikomur.

DR. MINOT SE JE BORIL PROTI SMRTI

Dr. Minot George Richards (1885-1950), severno ameriški fiziolog je leta 1926 uvedel v zdravljenje pogubne slabokrvnosti (perniciozne anemije) terapijo s presnimi jetri. Za to je leta 1934 prejel Nobelovo nagrado za medicino.

Minot je bil zdravnik — praktik in je odkril odrešujoče sredstvo proti najbolj nevarnemu obolenju v svoji vaskdanji zdravniški praksi. Brez Bantingovega insulina, ki ga je obdržal pri življenju, bi dr. Minot težko odkril slovito jetrno terapijo. Do leta 1925 ni bilo bolj smrtna bolezen, kot je bila perniciozna anemija. Leta 1926 je dr. Minot sporečil zdravniškemu svetu, da je rešil petinštirideset bolnikov z jetrno kuro. Njihov kostni mozeg je odpovedal in ni več proizvajal rdečih krvničk. Premišljeno sestavljena jetrna dieta jih je rešila.

Nihče ni umrl, ponovno so proizvajali nove krvničke in ozdraveli. In vendar je bilo Minotovo odkritje v resnici globoko in dobro premišljeno. Odkritje je bilo preprosto genialno. Dr. Minot je očitno premalo spoštoval zrelo sodbo velikih zdravnikov kot sta bila dr. Osler in dr. Addison. Bolezen, pogubno slabokrvnost (perniciozna anemija) je točno ugotovil in opisal dr. Addison. Bil je izjemno natančen diagnostik.

Minot je za vsak primer, ki ga je zdravil, opisal celoten potek. Takratno znanstveno prepričanje je bilo, da se kri bolnikov redči zato, ker nekakšen strup razkrajja bolnikove rdeče krvničke. Toda Minot je gledal na to drugače. V svojih zapiskih navaja: »Ali ne bi bilo mogoče sklepati, da se kri bolnikov redči

vsled tega, ker njihov kostni mozeg ne proizvaja več rdečih krvničk?« Toda ta misel tedaj ni bila aktualna in znanstveniki so jo prezrli. Nenehoma je jemal krvne vzorce in z mikroskopom opazoval kolustaste zelene - rdečkaste krvničke na sivobelem ozadju. Če pa se je bolniku trenutno stanje izboljšalo, je opazil v krvni sliki krvničke, ki so bile različne od prvotnih. V primeru, da jih je obarval modro, je opazil modro mrežico. Takšne krvničke so znane pod imenom retikulociti. To so pravzaprav bile mladostne oblike krvničk, ki so se nemara prav v tem stanju trenutnega okrevanja sproščale iz kostnega mozga. To je za Minota pomenilo rahlo upanje. Pozneje, po mesecu dni, ko se je bolnikom stanje poslabšalo, je odkrival v krvi vedno manj teh upa polnih krvničk. Bolniki so živeli dve ali tri leta in nazadnje izčrpani umrli. Spraševal se je, zakaj njihov kostni mozeg ni več tvoril nove in zdrave krvi? Kot je sklepal, je bilo žarišče obolenja v kostnem mozgu. Slabokrvnost je morda tumor kostnega mozga? Vprašanja so se mu vsiljevala kar sama od sebe. Postal je izvedenec za vse vrste krvnih bolezni.

Druge seje konferenc delegacij

Konferenca delegacij za otroško varstvo

nadaljevanje iz prejšnje številke

Pri pregledu zapisnika 1. seje skupščine skupnosti otroškega varstva je konferenca delegacij ugotovila, da je bilo odgovorjeno na pripombe konference v zvezi z analizo izvajanja programov SIS družbenih dejavnosti v občini Jesenice.

Konferenca delegacij je imela priombo na poročilo o delu vzgojno-arstvene organizacije Jesenice za leto 1985, da iz poročila ni razvidna ašitev (ali je dovolj finančnih sredstev) razreševanja problematike istreznosti prostorov v nekaterih vzgojnovarstvenih enotah. Prostore je treba urediti skladno z odločbami sanitarne inšpekcije. Obravnavala je še poročilo o delu vzgojnovarstvenih enot pri osnovnih šolah v občini Jesenice v letu 1985 in poročilo o delu razvojnega oddelka pri osnovni šoli Polde Stražisar Jesenice, brez istvenih pripomb.

Delegatsko vprašanje konference bilo naslednje: ali je povečano zaimanje staršev za varstvo otrok v opoldanskem času od 14. do 22. ure oziroma za krajši čas (npr. v popoldanskem času sestankov) ter kakšna je cena omenjenega varstva? Če interes ni ugotovljen, naj se s starši otrok, ki so vključeni v VVE, izvede ustrezna anketa.

Na 2. sejo skupščine skupnosti otroškega varstva je konferenca delegacij tokrat delegirala samo štiri delegate.

Konferenca delegacij za SPIZ

Seja konference delegacij za skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja na ravni Železarne ni bila sklicana, ker je strokovna služba SPIZ občine Jesenice delegacijam temeljnih organizacij in delovnih skupnosti posredovala samo vabilo za 2. sejo zbora in zapisnik 1. seje zbora. Gradivo (razporeditev sredstev za rekreativno dejavnost skupnega pomena za upokojence v letu 1986 in idejni načrt dograditve doma upokojencev dr. Franceta Berglja na esenicah) je ustrezen odbor pripravil en dan pred sejo zbora (oziroma e bilo delegatom dano šele na zboru delegatov). Zato so delegacije na

svojih sejah (ki so bile sklicane zaradi obravnave gradiv drugih SIS) samo določile delegate (sedem), ki so se udeležili 2. seje zbora delegatov enote SPIZ občine Jesenice.

Konferenca delegacij za zdravstvo

Največ pozornosti je konferenca delegacij namenila obravnavi o organiziranosti osnovnega zdravstva in njegovi aktualni problematiki (zobozdravstvo) v občini Jesenice. Strinja se, da je treba več pozornosti nameniti razvijanju zobozdravstva otrok. Konferenca se je tudi seznanila s predlogom koordinacijskega odbora občinske zdravstvene skupnosti za razreševanje problematike zobozdravstva v Obratni ambulanti in Zdravstvenega doma (prispevek Boljše zobovje za železarje, objavljen v Železaruju 19. junija). Izraženo je bilo zadovoljstvo, ker se bo ta problematika začela razreševati. Zobozdravstveni delavci v vseh treh ambulantah bodo v prihodnje dnevno vabili štiri čakajoče paciente, zato je konferenca delegacij zahtevala, da se kvartalno poroča o izvajanju teh zobozdravstvenih storitev. V razreševanje zobozdravstvene problematike delavcev Železarne pa naj se aktivno vključita tudi sindikat in poslovodni odbor Železarne. Prav tako naj sodelujeta tudi pri delu konference delegacij v Železarni.

Nadalje je konferenca obravnavala poročilo o poslovanju osnovnega zdravstva Gorenjske, TOZD Obratna ambulanta Železarne Jesenice in TOZD Zdravstveni dom Jesenice v letu 1985. Iz poročila ni razvidno, zakaj delovni program zobozdravstva v Zdravstvenem domu Jesenice ni realiziran 100 % ampak le 88 %, medtem ko je program zobozdravstva v Obratni ambulanti presežen za 9 %. Zato je konferenca predlagala, naj se Zdravstveni dom in Obratna ambulanta dogovorita za ustrezno delitev dela tako, da bodo uporabniki Železarne koristili zdravstvene in zobozdravstvene usluge v Obratni ambulanti, ostali občani pa v Zdravstvenem domu.

Pobude in predlogi konference pa so bili naslednji:

- normativ za ortopeda bi bilo treba določiti glede na število potreb po ortopedskih storitvah in ne na število prebivalcev (na Jesenicah je več teh primerov zaradi gradnje Jeklarne 2, Karavanškega predora in podobno),

- prouči naj se drugačna organiziranost dela v Obratni ambulanti (za izdajanje receptov, napotnic, uveljavljanja bolniške odsotnosti za nego), saj dopoldan po 11. uri in popoldan po 17. uri ne sprejemajo več zdravstvenih izkaznic,

- strokovna služba v Železarni naj izvede med delavci anketo, kako so zadovoljni z organizacijo in storitvami v Obratni ambulanti (z zobozdravstveno ambulanto vred).

Na 2. sejo skupščine občinske zdravstvene skupnosti je konferenca delegacij delegirala osem delegatov.

Konferenca delegacij za vzgojo in izobraževanje

V zvezi s 5. točko zapisnika 1. seje skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice je konferenca delegacij postavila več vprašanj in ugotovitev: kako in zakaj so nastale spremembe oziroma zamenjave kandidatov, ki jih je poslala v obravnavo komisija za kadrovske zadeve in stipendiranje 10. aprila 1986, zakaj in kako je bila v odbor za razvoj vzgoje in izobraževanja izvoljena kot »dodatni član Božena Dolgan (v predlogu je ni bilo), kaj se je »zgodilo« z Janezom Novakom, ki je bil v predlogu kandidat predlagan za predsednika odbora za družbenoekonomske in samoupravne odnose oziroma zakaj je bil »zamenjan«, obrazložitev, zakaj Damjana Muršec ne more biti podpredsednik skupščine je zadovoljiva, ni pa razvidno, zakaj ne more (ali noče) biti član katerega od odborov.

Konferenca delegacij ni imela pripomb v zvezi z izvoljenimi člani posameznih organov, (njihova učinkovitost bo znana ob koncu mandata) ampak na postopek volitev. Predlog kandidatur za posamezne funkcije je namreč treba sestavljati po predhodnem posvetovanju s predlaganimi kandidati, da kasneje ne bi prišlo do raznih sprememb v času samih volitev. V vsakem primeru, pa bi pred sestavljanjem takih in podobnih predlogov ustrezne službe morale vedeti, kaj dopuščajo oziroma zahtevajo določila statuta. Po mnenju konference take in podobne nedozornosti ustvarjajo pri delegatih nezainteresiranost, nejevoljo in obču-

tek, da so njihova mnenja in odločitve brezpredmetne. Tega pa si verjetno ne bi smeli privoščiti že kar na začetku novega mandata.

V zvezi s predlogom finančnega načrta za leto 1986 je konferenca zahtevala odgovor, zakaj tolikšen rast (indeks 244,5) sredstev za solidarnost ter kakšen je namen zbranih sredstev solidarnosti in vzajemnosti ter zakaj je v postavki »prenešana sredstva organizacijam in društvom« predvideno tolikšno povečanje sredstev za evidenco socialno varstvenih pomoči namesto za humanitarne organizacije. Zahtevala je tudi pojasnilo, zakaj je treba za postavko »namenska sredstva za priključitev na vročevod in obnovo centralnega ogrevanja« na osnovni šoli Prežihov Voranc planirati kar 60 milijonov dinarjev.

Nadalje je konferenca potrdila sporazum o združevanju dela in sredstev za dograditev telovadnice pri osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB Jesenice, saj sporazum izhaja iz ustreznega sporazuma, ki so ga že sprejele vse temeljne organizacije v Železarni. Vendar pa jo kljub temu zanima, katere delovne organizacije so se podpisale sporazum ter zakaj ni bilo možno pridobiti drugih delovnih organizacij za združevanje sredstev za dograditev te telovadnice.

Ob koncu je konferenca oblikovala zahtevo, da naj bo delegatsko gradivo in obrazložitev pisano bolj razumljivo, ker je sicer lahko moč dvomiti v upravičenost nekaterih nalog. Opozorila je tudi, da je treba gradiva za vse točke dnevnega reda posredovati pravočasno pred sejo skupščine in ne na sami seji, sicer delegati ne bodo glasovali za posredovane predloge.

Po zaključeni razpravi je konferenca na 2. sejo skupščine izobraževalne skupnosti občine Jesenice delegirala pet delegatov.

Konferenca delegatov za Ljubljansko banko

2. seje konference delegatov na ravni Železarne v organih upravljanja Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske, Poslovne enote Jesenice so se udeležili samo trije delegati (od 20 možnih) iz temeljnih organizacij.

Konferenca je bila namenjena obravnavi osnutka statuta in samoupravnega sporazuma o ustanovitvi LB TB Gorenjske Kranj. Mnenje strokovne službe v Železarni (finančno računovodski sektor) glede predloga obeh sprememb in dopolnitev je bilo pozitivno, zato tudi prisotni delegati niso obravnavali navedenih aktov.

Konferenca delegatov za klub samoupravljalcev

Delegati (izvoljeni 1982!) temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne za Klub samoupravljalcev so se sestali na 4. seji konference in obravnavali gradivo za 4. sejo skupščine Kluba samoupravljalcev.

V zvezi s predlogom o nadaljnjem razvijanju in utrjevanju organiziranosti, oblik in metod del klubov samoupravljalcev je konferenca delegatov ugotovila, da zadnje čase dejavnost kluba samoupravljalcev »života«. Podpira predlog za razpravo o nadaljnjem razvijanju in utrjevanju organiziranosti, oblik in metod del klubov samoupravljalcev, zlasti pa to, da naj bi bili delegati za skupščino kluba samoupravljalcev člani izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Če pa delegat ni član izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, pa naj se udeležuje vsaj sej izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, da bi tako pridobil stališča za svoje delovanje v klubu samoupravljalcev (zlasti v zvezi z družbenopolitičnim usposabljanjem).

Delegati so obravnavali še poročilo izvršnega odbora o delovanju kluba v letu 1985, program klubskih aktivnosti za leto 1986, finančno poročilo in finančni načrt za leto 1986, samoupravni sporazum o temeljih plana kluba samoupravljalcev Jesenice za obdobje 1986—1990, samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti klubov samoupravljalcev Slovenije in niso imeli pripomb.

Na dnevnem redu je bila tudi izvolitev predsednika skupščine, izvršnega in nadzornega odbora ter podelitev priznanj »27. junij«. Gradivo za obe točki je bilo posredovano šele na seji skupščine.

Na 4. sejo skupščine kluba samoupravljalcev je konferenca delegatov delegirala sedem delegatov.

CPSI — D. H.

Še ena pestra seja

Za 4. sejo občinskega komiteja ZKS Jesenice, ki je bila sklicana za sredo, 25. junija, so bile napovedane kar tri pomembne teme, ki so v resnici vzpodbudile živahno razpravo: predlog organizacijskih sprememb v Železarni, informiranje v ZK in pa obravnava poročila o volitvah. Treba je še dodati, da so s seje poslali tudi pozdravno brzojavko 13. kongresu ZKJ, ki je isti dan začel delo v Beogradu in mu zaželeli uspešno delo.

Navzočim je podrobno informacijo o osnovnih vzrokih, namenu, vsebini in dosedanjem poteku priprav na organizacijske spremembe razložil Boris Bregant, predsednik poslovodnega odbora Železarne, pri čemer je poudaril, da se je v pogojih gospodarjenja, ki se vse bolj zaostrujejo, vse težje prilagajati tržišču ter da je ena od pomembnih usmeritev predlagane reorganizacije — krepitev delovne organizacije, kjer samoupravljanje ne bi smelo biti okrnjeno. Nasprotno, s približno enakim številom SDS naj bi bilo samoupravljanje v bodoče še bolj učinkovito.

V razpravi je bilo nato izrečenih nekaj misli in pobud, ki bi jih lahko oblikovali v nekaj pomembnih sklepih. Predvsem, da je treba v Železarni in sploh v javnosti ustvariti vzdušje, da z reorganizacijo zagotavljamo večjo poslovno uspešnost Železarne, za katero predpogoj pa je tudi boljše samoupravno odločanje. Danes tudi ne bi smeli biti več obremenjeni s tem, da so v preteklosti organizacijske spremembe pogojevale predvsem politične odločitve, medtem ko je sedanjí predlog rezultat strokovne študije, s katero smo prišli do pobud za drugačno organiziranost. V tem smislu naj se v razpravo vključita tudi stalna akcijska konferenca ZK Železarne in pa KOO sindikata Železarne.

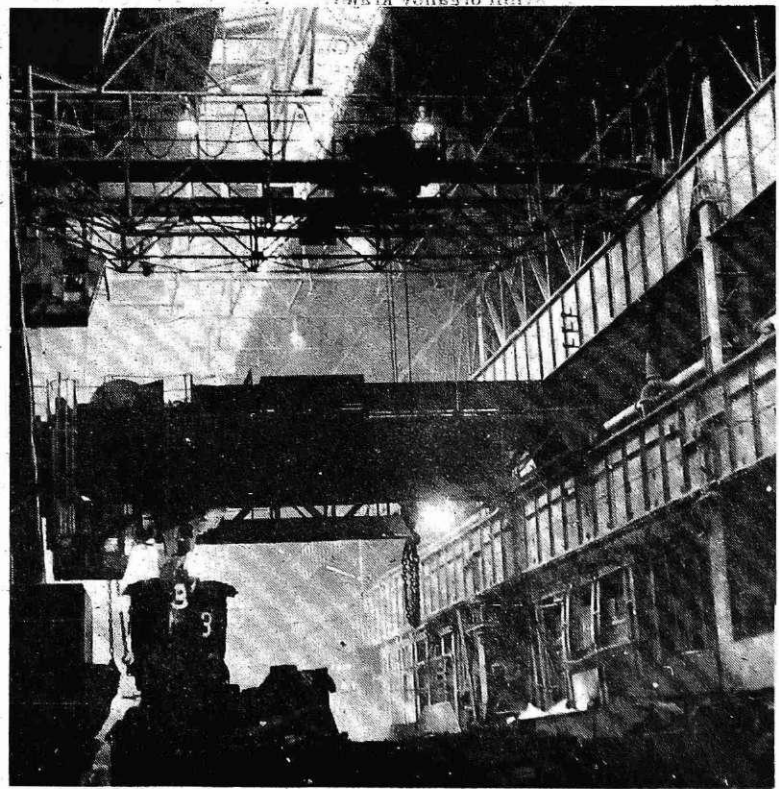
Morda ne bi bilo odveč omeniti še eno misel, izrečeno na seji občinskega komiteja, da je bilo v zadnjih letih v Železarni (v primerjavi z desetletji nazaj) vendar premalo narejene za razvijanje znanja na področju samoupravljanja, pri iskanju pravih družbeno ekonomskih odnosov ter da je treba poiskati kar najboljšo povezavo ali sprejemljivo mejo med poslovnostjo in boljšim samoupravljanjem. Biti bi morali tudi bolj smeli pri snovanju novih odnosov, pa tudi pobudniki za spremembe zakonov v tem smislu.

Druga pomembna razprava na 4. seji občinskega komiteja ZKS Jesenice pa je bilo INFORMIRANJE V ZK. Ker je od dobrega in še predvsem pravočasnega medsebojnega informiranja odvisna uspešnost delovanja organizacije ZK, potem ni čudno, če je komite to problematiko dal na dnevni red že na eni prvih sej novega mandata. Za občinsko organizacijo ZK jeseniške občine je značilna razvejanost organizacijskih oblik in s tem tudi vsebine delovanja od občinskega komiteja in številnih stalnih in občasnih komisij preko akcijskih konferenc in svetov ZK do osnovnih organizacij. Za organiziranost na področju komuniciranja in informiranja pa velja ugotovitev, da se je sistem razvijal več ali manj neorganizirano, pač glede na trenutno prakso in potrebe. Informiranje ni zadovoljivo, saj je pretok informacij usmerjen od občinske organizacije ZK navzdol do osnovnih organizacij.

in to predvsem s pisanimi informacijami in pogovori, zelo malo pa je povratnih informacij. Iz osnovnih organizacij ZK prihajajo informacije zelo neredno, tudi površno zapisane in pa predvsem z veliko zamudo. In ker tudi zaradi tega članstvo ZK največkrat ne dobi zaželenih odgovorov na postavljena vprašanja in pobude, je na dlani, da se poti komuniciranja in informiranja marsikje trgajo. Na seji so se zato dogovorili, da bodo vsako dogovajanje sklenili s konkretnim sklepom, s katerim bodo določili tudi izvajalca naloge ter jasno postavili roke. Za boljše poročanje bodo pripravili obrazec zapisnika, s katerim bodo s sestankov OO ZK lažje in hitreje poročali o opravljenem delu in sprejetih dogovorih. V okviru družbenopolitičnih organizacij pa se bodo dogovorili o možnosti skupne strokovne obdelave vseh prispelih informacij, sicer bodo sami v okviru občinskega komiteja našli obliko spremljanja.

Na seji občinskega komiteja je bila nato dana še ANALIZA AKTIVNOSTI ZK OB PRIPRAVAH NA VOLITVE. Čeprav je od letošnjih skupščinskih volitev poteklo že nekaj mesecev in so tako že nekoliko odmaknjene (analizo bi morali vseeno pripraviti prej), pa je bila razprava živahna in kritična. Predvsem velja ugotoviti, da poročilo zelo pavalno opisuje potek priprav in same volitve, ne analizira pa vseh nepravilnosti, o katerih so kar precej govorili tudi na programsko-volilni konferenci ZKS Jesenice 26. februarja in takrat tudi sklenili, da je potrebna analiza. Takrat je namreč nekaj razpravljalcev opozorilo na napake, ki so se dogajale pri evidentiranju in izbiranju možnih kandidatov za odgovorne funkcije, dosti je bilo kritik na potek predkandidacijskih in kandidacijskih postopkov. Poročilo ne daje odgovora na kritike izrečene na volilno programski konferenci, ne analizira tudi pozneje izrečenih kritik, ne analizira trditve iz poročila občinske konference SZDL Jesenice, kjer so dobesedno zapisali, da je bilo prisotno neformalno, a vplivno odločanje o kadrovskih rešitvah v ozkih krogih ter da se je ZK zavzemala za kadrovske rešitve tudi s pozicije moči, ne pa argumentov. Niti v omenjenem poročilu niti na seji občinskega komiteja niso povedali, kdo se je konkretno tako obnašal. Verjetno je bilo tudi povsem na mestu postavljeno vprašanje, ali sta socialistična zveza in sindikat ob letošnjih volitvah v resnici naredila vse, da bi zadovoljili pričakovanja volivcev.

Poročilo in pa razprava ter v njej izrečene pripombe pa naj bi vendar opozorile na to, kaj vse je treba menjati, da bi predvsem priprave na naslednje skupščinske volitve potekale boljše.

Martinarna (foto: I. Kučina)

Dopisniki Železarja!

Gotovo ste v našem glasilu že prebrali, da prehajamo na zajemanje besedil za Železarja z računalnikom. S tem pa se bo spremenil tudi ritem dela na uredništvu. Zato naprošamo vse dopisnike, tako zunanje kot tudi tiste iz Železarne, da oddajo svoje prispevke čimprej, po možnosti že v ponedeljek, zadnji rok pa je torek do 10. ure. Po tem roku bomo sprejemali prispevke le v izjemnih primerih in še to po predhodnem dogovoru z uredništvom glasila. Upamo, da te omejitve ne bodo predstavljale kakršnekoli ovire pri našem nadaljnjem sodelovanju, nam na uredništvu pa bo omogočena še kvalitetnejša priprava prispevkov za tisk.

UREDNIŠTVO

POPRAVEK!

V prejšnji številki Železarja se je v prispevku Božidarja Lakote infiltriral tiskarski škrat in nam jo zagodel v tistem delu, ki govori o osebnem dohodku v gospodarstvu in interesnih skupnostih. V zadnjem stavku tega poglavja pri številki 7 dodajte še ničlo, da se bo stavek pravilno glasil: »Primerjava bi morala biti objavljena in služiti za odločitve o spremembah prispevnih stopenj, ker je 70 odstotkov sredstev namenjenih za usklajevanje osebnih dohodkov.« Stalne rubrike pa ne bo!

Uredništvo

Se bo kolo zavrtelo?

Seja skupščine kluba samoupravljalcev, ki je bila prejšnji četrtek, naj bi imela slavnostni prizvok, saj je bila dan pred dnevom samoupravljalcev, a je izvenela dokaj paradoksalno, ker so zadnje dni prve polovice leta sprejemali poročilo izvršnega odbora o delovanju kluba v letu 1985, finančno poročilo in finančni načrt za letošnje leto...

Iz poročila izvršnega odbora o delu Kluba v lanskem letu naj povzamemo uvodno ugotovitev, da je bila lanskega leta klubska aktivnost usmerjena predvsem na osnovne dejavnosti zaradi katerih je bil Klub ustanovljen. Veliko pozornosti so namenili 35-letnici samoupravljanja, tako z dejavnostjo kot tudi s spremljajočimi aktivnostmi in obeležji. Največji delež je v lanskem letu imelo družbenopolitično izobraževanje (60 %), izboljšala se je struktura uspešnosti, hkrati pa se je zmanjšalo število udeležencev posameznih oblik. Na sami seji smo slišali podatke, da je bilo v lanskem letu 18 % oblik izobraževanja neuspešnih, največkrat zaradi udeležbe. Za minulo leto je značilen tudi prodor v krajevne skupnosti, ki pa po obsegu ni tako pomemben, so zapisali v poročilu. Med neizvedenimi akcijami sta navedeni samoupravljalška šola, ki naj bi jo obiskovali predvsem tisti, ki so prevzeli odgovorne zadolžitve v delegatskem sistemu in seminar za tiste organizacije združenega dela, kjer inventivna dejavnost še ni razvita.

Med predloge za razpravo o nadaljnjem razvijanju in utrjevanju organiziranosti, oblik in metod dela klubov samoupravljalcev so zapisali, da osnovne organizacije ZSS in krajevne konference SZDL ne bi smele opravljati samo kandidacijskega postopka za izvolitev delegatov samoupravljalcev, ampak, da so izvoljeni delegati neposredno povezani ali vključeni v izvršni odbor osnovnih organizacij ZSS oziroma vodstva KK SZDL. S tem naj bi prišlo do izraza delovanje Kluba samoupravljalcev kot oblike in metode dela zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij. V skladu z vlogo in nalogami Kluba samoupravljalcev so bile pri izvršnem odboru skupščine ustanovljene skupine, katerih delo naj bi ustrezalo sedanjim potrebam delovanja Kluba pri usmerjanju in pospeševanju samoupravljalških izkušenj in družbenoekonomskih odnosov v sistemu socialističnega samoupravljanja. V predlogih je zapisano tudi, da je v načinu delovanja kluba samoupravljalcev potrebno uveljaviti delo mladih samoupravljalcev v šolah in v krajevnih skupnostih ter tudi v organih kluba samoupravljalcev. Na te predloge, ki so bili sprejeti, razprave ni bilo, če ne štejemo enega od udeležencev, ki je ponovil že zapisane predloge.

V nadaljevanju seje (obravnavala sporazuma o ustanovitvi skupnosti klubov samoupravljalcev Slovenije, izvolitev predsednika skupščine, izvršnega odbora ...) so nekateri deleži

menili, da se ne morejo odločiti, ker nimajo »mnenja baze«, ker jim nekatere zadeve iz predlaganega sporazuma niso jasne, ker niso bili vsi seznanjeni s postopkom evidentiranja, ker so se spraševali ali so sploh še to za kar naj bi bili na seji, delegati namreč. Konec dober, vse dobro, bi lahko dejali, a vse kaže da

le do naslednje skupščine, če ne bo do takrat razjasneno in uveljavljene predlagane delegatske povezave.

Za predsednika skupščine kluba so izvolili Janeza Kunstlja, za predsednika izvršnega odbora pa Bertija Bruna. Po pozdravnem govoru Marjana Drolca, predsednika občinskega sveta ZSS Jesenice, so za letošnje leto podelili priznanja »27. junij« Janku Kavalariju, Edu Žagarju, Dušanu Thalerju in glasilu Železar.

Mile Crnovič

OB DNEVU SAMOUPRAVLJALCEV - »27. JUNIJ«

PODELJUJETA

Občinski svet ZSS Jesenice in klub samoupravljalcev Jesenice

PRIZNANJE glasilu ŽELEZAR

za pomemben prispevek pri razvijanju oblik in izpopolnjevanju metod dela v razvijanju samoupravnih odnosov

Predsednik
Skupščine kluba samoupravljalcev
Jesenice
Tolok
27.6.86

Predsednik
Obč. sveta ZSS Jesenice
Prohčar

Učinkovitejše urejanje komunalnih vprašanj in varstva okolja

V torek, 24. junija je bil v Delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku pogovor o problematiki Krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela. Razgovor je bil sklican na pobudo sveta krajevnih skupnosti ter komisij za gospodarska in komunalna vprašanja in za varstvo okolja. Posveta so se udeležili: Boris Bergant — predsednik poslovnega odbora Železarne Jesenice, Franc Brelih, Janez Pšenica — predsednik Komisije za varstvo okolja pri Skupščini občine Jesenice, Jože Svetina — strokovni sodelavec Samoupravne komunalne skupnosti občine Jesenice ter predstavniki samoupravnih organov krajevnih skupnosti.

V kratki uvodni besedi je bilo rečeno, da je obravnavana problematika komunalne dejavnosti in varstva okolja v krajevni skupnosti že nekaj let v ospredju. V minulih petih letih je bilo opravljenih veliko del, skladno s srednjeročnim razvojnim programom krajevnih skupnosti pa ostaja neresenih in odprtih še več vprašanj. V uvodu je omenjena razgovora je bilo še posebej poudarjeno, da smo bili že doslej v krajevni skupnosti deležni velike pozornosti in razumevanja Železarne Jesenice, predvsem njenih samoupravnih organov in vodstva.

V nadaljevanju razgovora so predstavniki obeh komisij pri svetu krajevnih skupnosti še posebej poudarili nujno potrebo, da s skupnimi močmi in ob vsestranskem razumevanju in sodelovanju tako železarne kot tudi krajevnih skupnosti uredimo »zeleno zaveso« vzdolž valjarne na Beli in ob novi jeklini. Prisotni so se strinjali s predlogom, oziroma stališčem, da izbiro dreves, ki pridejo v poštev za zasaditev »zelenih zaves« prepuščimo v izključno pristojnost ing. Janezu Pšenici, ki je priznan strokovnjak za hortikulturno urejanje naselij. Obrazložil je načrt za hortikulturno ureditev ob Plavža na Jesenicah, pa vse do nove jeklarne na Koroški Beli.

Oba predstavnika Železarne Jesenice sta bila zainteresirana tudi za ostala vprašanja, ki se nanašajo na področje železarskih obratov in njihovo okolje. Tu mislimo predvsem asfaltiranje makadamskih cest — asfaltiranje Javorniškega nabrežja, ki ga delno uporabljajo tudi transportna vozila Železarne Jesenice.

V sklepnem delu pogovora pa je bila omenjena gradnja rekreacijskega centra na Kresu, ki že več let poteka po določenem načrtu. Ob tem je bilo še posebej rečeno, da postaja Kres za mlade ljudi in tudi za rekreacijsko dejavnost vedno bolj pomemben, saj imajo možnost rekreacijske dejavnosti predvsem delavci, ki združujejo delo v temeljnih organizacijah združenega dela Železarne Jesenice.

Sprejet je bil predlog, da svet krajevnih skupnosti v pisni obliki posreduje kolektivnemu poslovodnemu odboru problematiko dokončne ureditve tega rekreacijskega centra in okolice železarskih obratov na Koroški Beli.

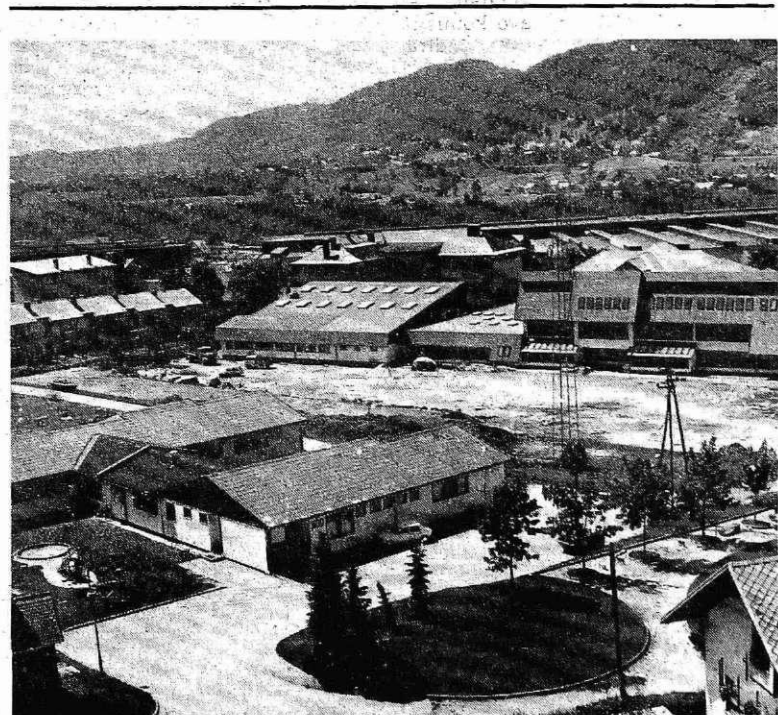
Sledila je še kratka informacija o gradnji šolskih objektov oziroma telovadnice OŠ Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli. Navzoči so še posebej pozdravili stališča delovne kolektiva Železarne Jesenice, o dokončni izgradnji teh objektov, saj

so le ti namenjeni predvsem mladim.

Zaželeno je, da bi bilo na območju krajevnih skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela še več podobnih razgovorov s priporočilom, da predstavniki Železarne Jesenice pokažejo še naprej takšno razumevanje kot v tem primeru. Pogovori pa so seveda dobrodošli za izmenjavo

mnenj na področju samoupravne organiziranosti in delegatskega sistema, kjer se železarji vključujejo prek svojih delegatov v delegatsko skupščino, krajevno konferenco SZDL in delegacije SIS in delegacije, ki delegira delegate na seje Zbora krajevnih skupnosti.

Edo Žagar

Koroška Bela (foto: I. Kučina)

KRAJEVNE SKUPNOSTI IN DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE
KRAJEVNIH SKUPNOSTI

STANETA BOKALA, MIRKA ROGLJA-PETKA IN CIRILA TAVČARJA

Prirajajo v počastitev dneva borca in krajevnega praznika

v četrtek, 3. julija:

ob 19. uri CENTRALNA PROSLAVA V POČASTITEV DNEVA BORCA IN KRAJEVNEGA PRAZNIKA s kulturnim programom, podelitvijo priznanj OF in razglasitvijo rezultatov športnih tekmovanj (osnovna šola Tone Čufar na Plavžu)

v nedeljo, 6. julija:

ob 7. uri ZBOR POHODNE BRIGADE pred spominskim parkom za tradicionalni pohod ob spomenikih in obeležjih
ob 11. uri ODKRITJE SPOMINSKEGA OBELEŽJA na Parkeljnovi kmetiji, Prihodi 5, s kulturnim programom
ob 12. uri PRIČETEK ZABAVNEGA PROGRAMA (za pijačo in jedo čjo preskrbljeno)
ob 13. uri STRELSKO TEKMOVANJE KRAJANOV na Parkeljnovi kmetiji, Prihodi 5 (prijava posameznikov in ekip na mestu tekmovanja)
ob 17. uri ZAKLJUČEK PRAZNOVANJA

Ob krajevnem prazniku razvili prapor krajevnih konferenc SZDL

V okviru praznovanja krajevnega praznika vseh treh krajevnih skupnosti na Plavžu, Staneta Bokala, Cirila Tavčarja in Mirka Roglja - Petka, je bila v petek, 27. junija, v Kosovi graščini slavnostna seja skupščine in konference socialistične zveze krajevnih skupnosti Mirka Roglja - Petka. Po slavnostnem govoru podpredsednika občinske konference socialistične zveze Jesenice Milana Svetlina so razvili prapor krajevnih konference socialistične zveze in podelili plakete ter priznanja skupščine krajevnih skupnosti, pripravili pa so tudi bogat kulturni program.

Slavnostni govornik Milan Svetlin je na kratko orisal samoupravni razvoj naselja Plavž, ki se je pred leti, da bi čimbolj približal samoupravno in družbenopolitično dejavnost delovnim ljudem in občanom za uresničevanje posamičnih in skupnih interesov ter medsebojnih odnosov v naselju, iz največje krajevnih skupnosti v občini preoblikovalo v tri krajevne skupnosti. Med njimi krajevna skupnost Mirka Roglja Petka obsega stari del Jesenic — Murovo, del novega naselja na Plavžu in Center 2, kjer je največja gostota mestnega prebivalstva. Glede na raznolikost prebivalstva je še zlasti poudaril izreden pomen krepitve humanih medsebojnih odnosov. Govornik se je zadržal tudi pri letošnjih jubilejih: 45-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in

45-letnici vstaje. Pri tem je še zlasti opozoril na praznik dneva borca, ki ga krajevne skupnosti Plavža praznujejo kot svoj praznik, ko se je na Mercu zbrala prva grupa partizanov na našem območju. Sestavljali so jo Stane Bokal, Ivan Kavčič, Jože Šavli in Mirko Frankič — Tilen, kasneje pa se jim je pridružil še Ciril Tavčar.

Podpredsednik občinske konference socialistične zveze Jesenice je za tem razvil prapor krajevnih konference socialistične zveze Mirka Roglja - Petka in ga izročil predsedniku te organizacije Vladimirju Brunu. Daniel Morič, predsednik skupščine krajevnih skupnosti je podelil plakete in priznanja krajevnih skupnosti.

Plakete so prejeli:

MIRKO FRANKIČ — TILLEN katerega ime bo trajno vpeto v praznovanje krajevnega praznika vseh treh krajevnih skupnosti Plavža. Nagrajenec je bil rojen pred 76 leti in je prvoborec ter edini preživel bорец partizanske grupe, ki se je pred 45 leti formirala za Mercu na Parkeljnovi kmetiji. Od leta 1936 je delal v valjarni na Javorniku in bil delavski zaupnik. Leta 1941 je bil med organizatorji Osvobodilne fronte na jesenškem območju, 4. julija 1941 pa je odšel v partizane. Partizaniil je po Gorenjskem, v ljubljanski pokrajini, poznan pa je bil kot slavni intendant rdeči Tilen, tako v štabu NOV, v XV. diviziji in v VII. korpusu NOV.

FRANC PESJAK je plaketo prejel za aktivno delo v krajevni skupnosti Plavž, za napore in pobude pri preoblikovanju te skupnosti v tri krajevne skupnosti in za sedanje delovanje v organih krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacijah krajevnih skupnosti Mirka Roglja - Petka.

ANTON SKRT je prejel plaketo za iste zasluge kot nagrajenec pred njim.

DO VATROSTALNA TOZD VATROSTALNA JESENICE za uspešno sodelovanje pri delu in povezovanju s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami v krajevni skupnosti, kakor tudi za njeno aktivno vključitev v življenje in utrip krajevnih skupnosti.

Priznanja krajevnih skupnosti za leto 1986 pa so prejeli: Marija Balanč — Lah, Marjan Skubic in namiznoteniški klub Murovo.

Naj omenimo, da plaketo predstavlja stari grb iz Kosove graščine, zasnovano za plaketo pa je izdelal svobodni kulturni delavec in član likovnega kluba DOLIK Branko Čušin.

Slavnostno sejo so z izbranim programom popestrili moški pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave z zborovodjem Alojzom Vengarjem in recitatorja Gledališča Tone Čufar Mojca Strgar in Janez Kristan.

V PRVI FAZI pisanja teh zapiskov in opomb si je Julijan kdaj pa kdaj privoščil skrivni užitek, da je uporabil za označevanje junakov začetnične resničnih oseb, oseb, ki so mu služile za modele. Hkrati se je zabaval s tem, da je prav tiste podatke in tiste oznake, ki povsem ustrezajo resničnosti, dajal v narekovaje: ko da vse tisto, kar stoji na resničnih tleh — torej zunaj njegovih fantaziranj — obstaja samo v narekovajih.

NOVO POGLAVJE (KAR TAKO) SEDEMINDVAJSETO IMENOVANO

(Julijan ponovno v Ljubljani. Veljajni zbor oseb pri omizju g. Lucija) Zdaj začenjamo novo poglavje, poglavje, daljše od dosedanjih. Poglavje, ki bo nemara pretirano in pretirgano z mnogimi opombami in pripombami; poglavje s podnaslovom. Kdo ve, kje smo pobrali to cifro, ta vrstilni števec 27, sedemindvajset, dvajset in sedem, postavljen v ljubljanskem srednjem spol. Vsako poglavje je predvsem naslednje poglavje. Iz sveta, ki je svet in hkrati neskončen, si režemo kos za kosom pogaja, vsak kos je v nekem smislu naslednji.

Imelo pa nas je tudi, da bi tokrat zapisali kar Zadnje poglavje. Zadnje, to je tisto, ki nima naslednika. Tako kot ga nima Julijan, ki si spet in spet umišlja, da je zadnji svojega rodu — ko da Henček, zdovski avtokepar — v nekem pogledu ni njegov naslednik. Zadnje poglavje, to bi bilo tisto, v katerem se, kakor pri Dostojevskem, vsi prizadeti zberejo v kakšnem salonu in si končno povejo v obraz, kar komu gre.

Vsi — razen Svetega goslača in nekaterih manj pomembnih oseb. Če bi hotel Sveti goslač (petindvajsetega novembra 1978.) zapustiti Graščino, bi moral podpisati, da je zapuščena na lastno odgovornost. Za tak korak pa se Sveti goslač zlepa ne bi odločil, preveč preudarna natura je. S takim podpisom bi se nemara odrekel kakšni boleznini, kakšni hranarini, kakšnemu povračilu potnih stroškov, do katerega ima vso pravico kot zavezanec prispevka. Tole tu je seveda le Julijanova ocena Goslačevega značaja. Gledano z Goslačevega zornega kota, je to o preudarnosti in preračunljivosti le prijazno prijateljsko natolčevanje. Prijateljsko natolčevanje in nič hujšega: kdo med nami, ki živimo v teh časih in smo zato vajeni takih in še hujših spotik, bi nekomu, ki tako kot mi tiči v pristni človeški koži, zameril, da nam je pripisal neko povsem razumno reakcijo?

Zakaj si, končno, ne bi izbrali take formulacije, ki bi bila povsem po volji obema: Svetemu goslaču in Julijanu, ki o njem sodi in razsoja? Zakaj ne bi rekli takole: tudi Julijan P. dejansko meni, da bi bilo nesmiselno, če že ne lahkomišelnost, če bi Goslač puščal črke svojega imena na prosto razpolago tistim, ki mu tak ali drugačen obrazec ponujajo v podpis? V tem primeru — če se podpisu odreče — Sveti goslač ni več pajacek, ni več Julijanova marioneta, pač pa persona, ki ima sama svoj prav, ki si sama kroji svoje zakone.

Vprašanje pa je, pod kakšnimi pogoji bi Sveti goslač pristal na neko drugo Julijanovo oceno. Na tole, kar povejmo na glas: Julijan ga je pripravljen dolžiti, da je on sam, on, ki na zboru oseb v Waldorf-Astorijski ni navzoč, pravi in prvi povzročitelj, skriti kreator tega zbora.

Stvari pravzaprav niso tako preproste. Ni res, da bi bil zmožen Julijan kar tako trdit, da je Sveti goslač po tajnih miselnih kanalih sklical ta zbor. Pač pa se nagiba k mnenju, da bi bilo zabavno, če bi mu lahko kdaj o tem zboru pripovedoval in bi hkrati na primeren način izrazil ta svoj sum, namreč, da gre spet za neko ne navadno coincidenco. Kako lahko pride do tega, da se nekega dne pri nekem omizju začnejo zbirati ljudje, ki se sicer niso videvali že tedne, mesece, leta (ali pa sploh še nikoli), ljudje, ki pa se tako ali drugače (torej vsaj po pripovedovanju) poznajo? Pride tak dan, ko se nenadoma zberejo pri omizju g. Lucija ljudje, ki že dolgo časa niso bili skupaj. Kdo ali kaj ima tu svoje prste vmes? Sestanek v polnoštevni zasedbi, ki ga nihče ni sklical?

Julijan bi tu seveda rad pomislil na biološki faktor. Ne kaže tajiti, da je tak dan, kadar pride, navadno zaznamovan s kakšnim posebnim poudarkom. Dan, ko je po sodbi večine »nekaj v zraku«. Tisto nekaj je nemara vremenski preobrat, začetek novega letnega časa, nastop lunine mene; prisotnost kakšnih blagodejnih ionov v atmosferi. Ljudje smo

nemara podobni pticam selivkam, zbirati se začnemo, ko nas opomni naš notranji sprejemnik, naše tretje uho. To uho pa se odziva na signale, ki bi jih mnogi Julijanovi sodobniki označili kot geofizikalne. Goslač sam bi jih, če bi mu bilo dano sedeti v družbi razumevaločega prijatelja (takega pa bi kazalo iskati v kakšnem izmed minulih stoletij) označil drugače.

Ta podoba nam lahko do neke mere pojasni, zakaj so osebe, ki jih imamo na seznamu (ta seznam pa bo sčasoma sam od sebe prišel na papir) začutile ob določenem uri nekega dne nekakšen nemir; in da so zaradi tega nemira prilezle iz svojih skrivališč, v katerih so se zadnje čase tajile; in da so se potem napotile v neznan smer. Ne more pa pojasniti preprostega (in hkrati nedoumljivega) dejstva, da so se zbrale prav tam: pri omizju g. Lucija.

Gospod Lucij je nemara pomembna oseba v zgodovini Julijana Podbevška, in prav lahko je mogoče, da je Julijana v trenutku notranjega nemira vleklo prav na kraj, kjer bi ga lahko našel. Vemo pa, da taista oseba, namreč g. Lucij, pomeni nekaterim drugim prav malo, komaj kaj več kot nič. Tu mislimo predvsem na tovariša Jelovška in na Svetlano Mrak: kolikor bi Julijan mogel presoditi, se ta dva nikoli nista kaj prida zmenila za magnetično privlačnost Lucijeve osebnosti. Tovariš Jelovšek je gledal na g. Lucija, kot mu je to vsiljevala razdalja med našim in glavnim mestom, z rahlim prezirrom. Svetlana Mrak je bila do g. Lucija razredno indiferentna: dopuščala je to persono kot možnost, kot spolno varianto: tudi to je seks, je zatrjevala, kadar je tekla beseda o znamenitem homoerotiku: in vsakdo ima pravico do takega ali drugačnega seksa; vendar je tja (k Lucijevemu omizju) nikoli ni vleklo. Nagnosko je presodila, da tam, pri g. Luciju, iz njene moke ne bo kruha.

Tu nekje — v povsem nepričakovani pojavitvi Svetlane in tovariša Jelovška — so tisti momenti, ki bi po Julijanovem mnenju morali pritegniti pozornost Svetega goslača. Ki naj bi vzdražili njegov notranji apetit, ki naj bi odmašili skrite studence veselja nad ob vekomaj skrito in za vse čase zatajevano Stvarnostjo.

ZAKAJ začenja Julijan to poglavje tako nerodno izza ovinkov? Tako obotavljivo? To, da se pri tem na videz prav topomno obeša prav na Svetega goslača — na osebo, o kateri tu zares ni kaj poročati — je zadosten dokaz. Namreč: dokaz za njegovo pisateljsko nemoč. Namesto tega bi moral preprosto skočiti in mrzlo vodo, povedati, kako je njegov Julijan pristopil k Lucijevemu omizju, kako je tam zatekel nekaj znanih oseb in kako so se potem zbrale še vse druge. Seveda pa lahko gre tudi za določene notranje zavore. Julijan se ne zna iztrgati iz svojega dejanskega položaja, situacija, pa je taka, da ga postavlja ob bok njegovemu sedanjemu prijatelju Svetemu goslaču. Kaj ne izhaja v njegovem romanu prav vse iz kompleksa, ki se ga še kako zaveda in ki ga skuša premagati: iz občutkov manjvrednosti, ker nikomur ne zna biti prijatelj? Če bi hotel dokončno rešiti ta kompleks, se v tem trenutku sploh ne bi smel muditi v Ljubljani, pač pa bi se moral pozanimati, kako je zdaj z obiski v Graščini. No, moral bi biti tam, — in v pogovorih z bolnim Goslačem sproščati svoja kameradska nagnjenja. Končno bi bila povsem na mestu takale inačica: Julijan P. sedi zdaj na klopci za Graščino, ne menita se ne za novembrske sape ne za občasni blagoslov izpod neba, ne on ne Sveti goslač: vsak v svoj hubertus zavita se pogovarjata o Julijanovem romanu, skupaj si zmišljujeta dogodka, kot je recimo ta, ki se zdaj razvija pred našimi očmi, — da se je osem oseb zbralo pri nekem omizju, ko da so bile za ta sestanek dogovorjene, — v resnici pa je nanje vplivala Goslačeva magična moč?

(Toda kako prepričati Goslača, da se Julijan pri tem ne norčuje in da v resnici veruje v magične vplive?)

PROBLEM je v tem, da skuša J. Pixatelli zajeti v svoj spis »celotno stvarnost«. V tem poglavju naj bi začelo vse, kar se je tam pri Lucijevem omizju zgodilo plus vse misli in vse notranje povezave! Julijan je v svojem življenju prebral nekaj romanov, v katerih se je nekaj takega vsaj na videz posrečilo.

ODMEV ene izmed prejšnjih opomb: »Domisljija, pofukana od stvarnosti.«

SEDEMINDVAJSETO POGLAVJE

(nadaljevanje)

Če naj zdaj brez nadaljnjih ovinkov posežemo v bistvo te afere, bi rekli takole: Sveti goslač se resda ni udeležil zbora oseb pri Lucijevem omizju, ne moremo pa se znebiti občutka, da je bil tu prav on glavna oseba. Vseskozi se gibljemo v območju tega, kar ve in v kar verjame Julijan P., vseskozi gledamo na dogodka skozi lečo njegove vere — nejevere. Julijan P. ne more verjeti, da bi lahko imel kdo — v tem primeru Sveti goslač — zmoglost, da z močjo svoje misli na daljavo vodi druge osebe in jih privede na zaželeni kraj.

Zdaj nam ne gre za to, da bi v kakšnih prisposodobah govorili o zadevah, s katerimi se na svoj način ukvarjajo raziskovalci množične psihologije. Bela magija ni črna magija. Pa čeprav se zdita obe kar uporabni. Naj povemo to misel drugače: Goslačev postopek — če je Goslač sklical na daljavo zbor naših oseb v nekem ljubljanskem lokalu — ta postopek se nam zdi primerljiv s postopkom vaše čarovnice, ki prebada z dolgo iglo volneno lutko, s tem pa povzroči, da čuti določena oseba bolečine v kolku; ne zdi se nam pa primerljiv s postopkom kulturniških in drugih manipulativ, ki na nevden, vendar po učinkih lahko dokazljiv način onemogočajo vzpon in slavo tovariša Jelovška.

Julijan načelno verjame v zakamufilirano in iz ozadja hahljajočo se manipuliranje, kakršnega si kdaj pa kdaj dovolijo neki možje »tam zgoraj«, sile, podobne marsovcem, ki jih slutimo za zavesami Jelovškovega Šopanja. Pravzaprav: načelno verjame v možnost takega daljinskega upravljanja z ljudmi, o konkretnem (Jelovškovem) primeru pa še ne ve, kaj bi si mislil. Vse drugače je s tistim drugim, črnomagičnim tipom daljinskega vođenja: v te pojave pa Julijan tako neposredno ne zna verjeti. Konec koncev bi nam moralo biti jasno, da so se plemenski vrači posluževali urokov le zato, ker niso poznali učinkovitejših metod; vemo pa, da so njihovi časi prešli, kolo zgodovine se zelo nerado suče nazaj.

Seveda pa je tudi res, da mora Julijan verjeti predvsem lastnim očem. Dejstvo je, da je pri Lucijevem omizju srečal nekaj oseb, s katerimi se že nekaj časa ni videl; med njimi je tudi nekaj takih, ki Lucija doslej menda sploh niso obiskovale. Tu z zaničkanjem ni nič, potruditi se bo treba z razlago. Prvi hip je bil Julijan prepričan, da so vsi drugi zmenjeni ali kako poklicani, — vsi, razen njega samega, zase je vedel, da je prišel naključno. Ali pa res? Že tu se začnejo dvomi. Pa pustimo Julijana, oglejmo si, kako je z drugimi. Da bi g. Lucij poslal pismena vabila tovarišu Jelovšku in Svetlani Mrak? Dajmo, dajmo! Tu je Julijan spriču svojega poznavanja ramer že vnaprej obsojen na to, a bo moral dvomiti v razumne razlage. Sam zase že ne more verjeti. V veliko veselje bi mu pa bilo, če bi bil lahko soudeležen pri ne razumni, se pravi pri mistični veri nekoga drugega. Ta hip, se zdi, govorimo o pojavu, ki je v strokovni literaturi opisan kot mistična participacija.

(Se nadaljuje)

Nenadoma se je prestrašil. Medved ima samo bombo! Zase! Obrnil se je proti hribom. A taborišče je bilo daleč. Nahrbtnika z dragoceno vsebino pa ni hotel odvreči. Še tega je bilo strašno malo. Večina je bila izgubljena in zdaj bodo težave še z gostilničarjem.

Zdaj je potreboval pomoč tudi sam, vendar orožja ni odložil. Ne svojega ne Medvedovega. A ko le ni mogel več, je sredi gozda skril nahrbtnik in brzostrelko ter zaznamoval kraj. Če omaga ali če ga kje prestrežejo, ne smejo dobiti vsega!

Komaj se je spet nekajkrat prestopil, je ugotovil, da bi bila brzostrelka lažja in če bi jo potreboval, tudi bolj učinkovita. Zato se je vrnil in zamenjal orožje.

V taborišče je prišel še prihodnji dan. Napol mrtev. Vendar je še povedal, kaj se je pripetilo.

Komandant je bil zelo v skrbeh. Ker se niso vrnil, kakor je bilo domenjeno, je v dolino poslal močno patruljo, da bi ugotovila, kaj se je zgodilo. Da z akcijo ni moglo biti v redu, je bilo več kot razumljivo.

V bataljonskem štabu so začeli ugibati, kje se je zataknilo.

Vodnik Medved je izgubil precej krvi, vendar pa je obezveza pomagala. Ni ga premagala slabost.

Kmalu po tistih redkih strelah, ki je Majski odšel, je spet prestregel kratko streljanje.

Tako zaropota v zasedi, je ugotovil in takoj pomislil na Majskega. Skrbi, ki jo je imel s seboj, se je zdaj pridružila še nova. So ga zadeli ali morda celo ujeli? Skupino so razbili in morda so zdaj že vsi štirje mrtvi. Zadeti so prav gotovo. Nekaj moram ukreniti. Čakanje tu zdaj ne bo pomagalo! Tudi da je Majski ušel, ni nobene gotovosti!

Tesneje je prevezal rano z vsem, kar je imel, kajti vse bolj se je zavedal, da je poslej prepuščen sam sebi. Zgрозil se je ob mislih, da bi ga iztaknili v tem grmu, posebno še, če bi zaspal, saj ni imel drugega kakor bombo.

Vendar pa je še čakal, če bi se morda le odkod pokazala kaka pomoč ali rešitev. Rana ga je začela skeleti, zato je zdaj skrb zaradi spanca izgnila sama od sebe. Tudi če bi poskušal zadremati, ne bi mogel. Preveč ga je bolelo.

Slišal je vsako uro, ki je bila v oddaljenem zvoniku in mu napove-

IVAN JAN

72

MRTVI NE LAŽEJO

povest

dovala nov, nevaren dan. Bližalo se je lepo, a že hladno septembrsko jutro. Nad njim so pomirjajoče pošumevale veje, čisto zgoraj, tik nad glavo, pa je ujel košček neba, kjer so migotale redke zvezde. Gledal je navzgor, in kot da je iz njih razbral, kaj mu je storiti, se je nenadoma dvignil. Vedel je, da si mora pomagati sam. Poskusiti mora in doseči vsaj hlev ob Filipovi hiši. Mora ga priklicati. Če se mu ni kaj primerilo, bo že poskrbel za pomoč! Vendar pa se ni mogel otresti strahu, da se je tudi Filipu kaj zgodilo.

Toda zmagal je glas, ki ga je bil slišal že v bataljonu. V štabu so večkrat govorili, da je Filip človek, ki se je dotlej še vedno izvelel iz težav. Zato se je odločil nekoliko laže. Dosti izbire pa ni imel.

Misel, ki ga je bila obšla prva, da je bilo najbrž vse skupaj izdano, se je zdaj potuhnila. Morda je bilo naključje? Mi ven, Nemci pa prav tedaj k hiši? Saj ne bi bilo prvič!

Vendar je bila to bolj želja kot prepričanje, kajti nekako je moral zbrati toliko moči in odločnosti, da si bo pomagal od tod. Navsezadnje mu kaj drugega tudi ni preostalo. Čakati brez moči je bilo vsekakor slabše, kot pa storiti karkoli drugega. Samo če bo zmož.

Rana ni popustila. Neprenehoma ga je silila k ukrepanju. Če je kdo kaj izdal, potem bi najprej pomislil na gostilničarja! seje oboroževal s prepričanjem, da je pot, ki naj bi jo preplazil do Filipa, kolikor toliko varna. Kakor da si s tem lajša in varuje smer in kraj, kamor se misli zateči. Ni hotel verjeti sumu, ki se je kradel vanj. Ni hotel priznati, da bi lahko Filip skuhal tako grdobijo.

Po vseh štirih je zlezal iz grma in se počasi, kolikor sta mu dopuščali moč in rana, plazil proti vasi. Težko je šlo, vendar mu je nagnjeni svet pomagal, da je zmagoval napor...

Ni bilo kdove kako daleč do vasi, vendar se je že bal, da ga bo sredi poti prehitel dan. Prepoten in tresoč se je premagoval še zadnjo razdaljo, zadnje metre.

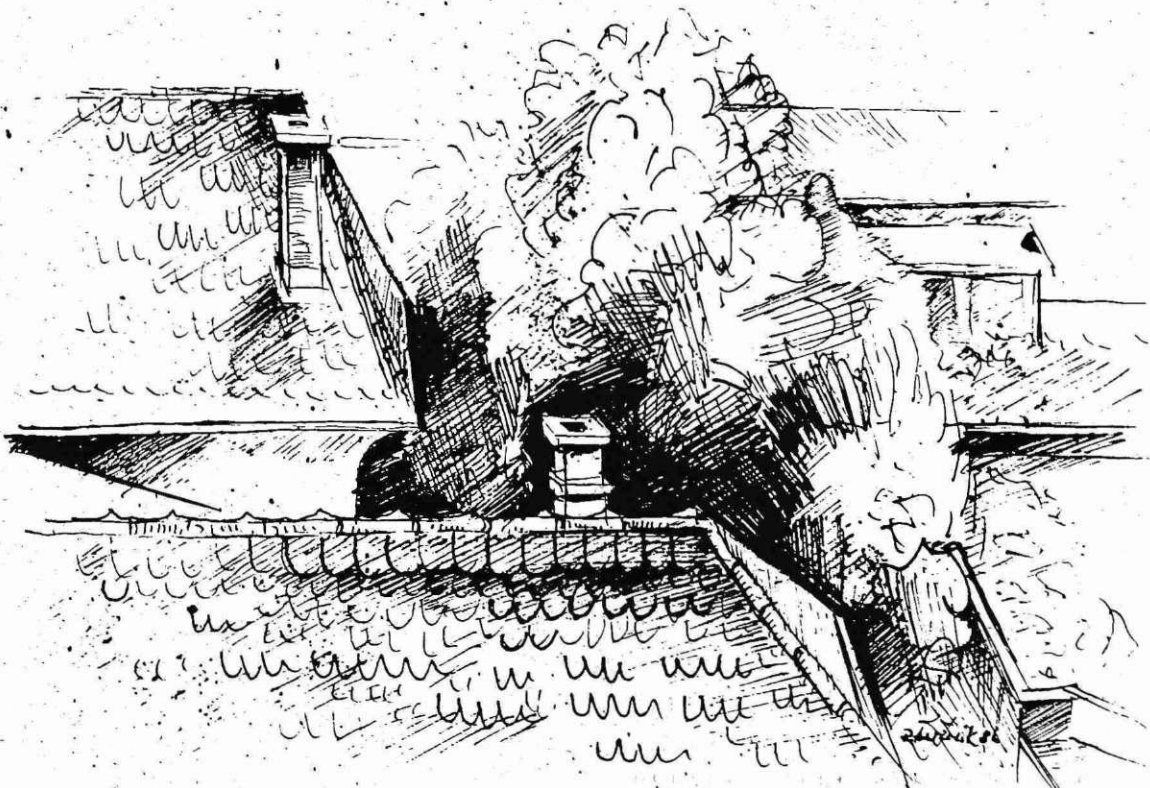
Priplazil se je na skedenj. Slabotno in počasi je v prvi kup sena, ki ga je začutil pod rokami, začel grebsti luknjo. Ovirala ga je tema, vendar se je polagoma izgubil v luknji, ki jo je zadelal s senom. Če bi prišel kdo na skedenj, ga ne bi iztaknil kar takoj. Komaj se je malo oddahnil v skrivališču, zvit v dve gube, se je tema začela redčiti in zapeli so prvi petelini.

Tedaj, ko so fantje izginili v hišo in jih je prevzel gostilničar, se je Filip takoj umaknil. Na vogalu je še dal znamenje z roko-ter se nato po dogovorjeni poti odpravil proti domu. To je pomenilo, da so policisti že na svojih mestih in da so potaknjeni okoli gostilne.

Komaj je prišel domov in dobro zaprl vrata, so breg za gostilno že razsvetile rakete, nato je močno zaropotalo. Nasmehnil se je v temo in legel počivat.

Že navsezgodaj je šel na gradbišče. Od sosedu je zvedel, da snoči ni ropotalo zaman.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na treh ločenih sejah, zadnjih pred letnimi dopusti, so se 25. junija sešli delegati vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica. Najprej so pregledali analizo stanja in razvojno programsko usmeritve drobnega gospodarstva ter se seznanili z gospodarskimi gibanji v občini v prvem tromesečju. Veliko so razpravljali predvsem o usmeritvah za izboljšanje varnostnih razmer v radovljiški občini. Delegati vseh treh zborov so sprejeli še odlok o družbenih svetih občine Radovljica in družbeni dogovor o skupnih akcijah za preprečevanje onesnaževanja in za izboljšanje voda v porečju Save. Za podpisnika tega dogovora so določili predsednika skupščine Bernarda Tonejca. Sprejeli so tudi osnutek odloka o sestavi občinskih komitejev, dogovor o občinskih priznanih udeležencem narodnoosvobodilnega boja, periodični delovni načrt vseh treh zborov občinske skupščine za letošnje tretje tromesečje in opravili nekatera kadrovska imenovanja in razrešitve.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine sta ločeno obravnavala in sprejela odlok o nadomestilih za uporabo stavbnih zemljišč, osnutek zazidalnega načrta za stanovanjsko območje Brezovica pri Kropi in osnutek odloka o prenehanju lastninskih in drugih pravic na območju tega zazidalnega načrta. Sprejela sta še zaključni račun davkov in prispevkov občanov v radovljiški občini za preteklo leto.

Zbor združenega dela in družbenopolitični zbor občinske skupščine sta ločeno obravnavala informacijo o gospodarskih gibanjih v radovljiški občini v letošnjem prvem tromesečju. Delegati zborov krajevnih skupnosti pa so sprejeli osnutek odloka o spremembi meja katastrskih občin Hraše, Nova vas, Otok in Begunje in sklep o razdelitvi solidarnostnih sredstev za financiranje dejavnosti krajevnih skupnosti.

Predsedstvo občinske konference socialistične zveze v Radovljici je 23. junija sprejelo stališča o gradivu za 3. sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine. Zavrnilo je pobudo Zveze kulturnih organizacij iz Radovljice, da se začne postopek za pobratenje z občino Varaždin, ki z nekaterimi organizacijami v radovljiški občini sodeluje že dvajset let.

Izvršni svet občinske skupščine je 24. junija preučil povzetek obrazložitve delovnih organizacij o uskladitvi razporeditve dohodka in povzetek sanacijskega programa Sukna iz Zapuž, ki ob povezanosti proizvodnji že dosega prve ugodne rezultate. Izrekel je soglasje za podpis sporazuma o združevanju in zbiranju dela in sredstev za zidavo gorenjske hladilnice ter potrdil samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo za območje Bleda. Obravnaval je tudi gmotne težave Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko in nekatere kadrovske težave.

24. junija je vodja skupne strokovne službe Jože Rebec na prvem sestanku novoizvoljenih predsednikov skupščin in odborov za svobodno menjavo dela SIS družbenih dejavnosti predstavil skupne službe in njene naloge. Spregovorili so o delovanju samoupravnih in drugih delovnih teles samoupravnih interesnih skupnosti in ocenili rast osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih v primerjavi z osebnimi dohodki v gospodarstvu. Seznanili so se tudi z oceno rasti sredstev skupne porabe v letih 1985 - 1988 in s potrebami zaposlovanja delavcev v družbenih dejavnostih. Predlagali so tudi člane koordinacijskega odbora za svobodno menjavo dela med ustanoviteljicami in skupno strokovno službo.

Nedavno so se v Radovljici sešli predstavniki medobčinskih svetov družbenopolitičnih organizacij in občinskih družbenopolitičnih organizacij, kjer so se pogovarjali o možnostih skupnega financiranja obnove spomeniških obeležij in spomenikov talcev v Begunjah in Dragi. Spregovorili so tudi o usodi Partizanskega doma na Vodiški planini. Sporazumeli so se, da bodo skušali zagotoviti delež sredstev v vsaki občini na Gorenjskem.

13. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki je od 25. do 28. junija potekal v Beogradu, se je udeležilo pet gorenjskih delegatov, med njimi tudi delegat radovljiške občine Branko Čop z Bleda. Sodeloval je v delu komisije za mednarodne odnose.

Komisija za zadeve VVI in borcev NOB pri skupščini občine Radovljica je 17. junija obravnavala predlog radovljiške stanovanjske skupnosti o dodelitvi posojil borcem za obnovo stanovanj. Prosilcev je bilo 39. Komisija je sklenila, da se osmim najpotrebnejšim upravičencem podelijo stalne priznavaevalne.

21. junija je na srečanje borcev II. brigade VDV na Bauščici odšla tudi večja skupina nekdanjih pripadnikov te enote iz radovljiške občine. V občini jih živi še 170.

V družbenem centru v Lescah je bil 25. junija zvečer zbor krajanov. Obravnavali so srednjeročni plan razvoja krajevnih skupnosti za obdobje 1986 - 1990 z nekaterimi elementi do leta 2000. Kratke povzetke in informacije o tem so v tisoč izvodih poslali vsem gospodinstvom v krajevni skupnosti.

Od 16. do 20. junija so v osnovni šoli na Bledu sodelovali z društvom matematikov, fizikov in astronomov Slovenije organizirali 5. srečanje mladih matematikov Slovenije. Udeležilo se ga je 17 učencev, ki so si pridobili to pravico na republiškem tekmovanju za Vegovo zlato medaljo.

V začetku junija je na 17. mednarodnem sejmu lesno-predelovalnih strojev v Ljubljani razstavljal tudi LIP Bled. Predstavil se je s proizvodi TO Filbo Bohinjska Bistrica, ki so bili izdelani v kooperaciji z zahodnonemško firmo Dimter: optimirno krožno žago in strojem za dolžinsko spajanje lesa.

Junija so v Ukancu odprli prenovljeni avtokamp, ki ga upravlja Alpetourova temeljna organizacija Hoteli Bohinj. V kampu je nova recepcija, restavracija in objekt s sanitarnimi prostori z mrzlo in toplo vodo. Vse odplake otekajo skozi obnovljeno čistilno napravo hotela Zlatgor.

Komisija za tehnično, preventivno in strokovno vzgojo pri občinski gasilski zvezi Radovljica je 14. junija v Verigi Lesce organizirala strokovno predavanje o nevarnih snoveh in tehnični opremi za njihovo odpravljanje. Po predavanju je bila praktična vaja za poveljnike društev in občinskega gasilske zveze iz cele občine.

Pred začetkom poletne turistične sezone so se odločili tudi za obnovo hotela Grajski dvor v Radovljici. Obnovili bodo teraso, kavarno, restavracijo, recepcijo in pročelje. Celotna naložba bo veljala približno sto milijonov dinarjev.

Na marčevskih volitvah so delovni ljudje in občani iz radovljiške občine od 1.331 kandidatov za delegate skupščin samoupravnih interesnih skupnosti izvolili 1.254 delegatov, od tega 52,7 odstotkov žensk, 20,1 odstotkov mladih, 12,2 odstotka članov zveze komunistov in 0,2 odstotka udeležencev NOB, je poročala občinska volilna komisija na nedavni skupni seji občinske konference socialistične zveze in občinskega sindikalnega sveta v Radovljici.

V zbor združenega dela občinske skupščine so delavci v radovljiški občini na letošnjih volitvah izvolili 657 delegatov ali 40 manj kot na zadnjih volitvah leta 1982. Od teh je bilo 44,6 odstotkov žensk, 18,7 odstotkov mladih, 9,3 odstotka članov zveze komunistov in 0,7 odstotkov udeležencev NOB. Za samoupravne interesne skupnosti so oblikovali 48 posebnih, 29 združenih in 65 splošnih delegacij, za zbor združenega dela pa 93 delegacij.

Sklepni podatki, ki jih je objavila volilna komisija pri občinski skupščini Radovljica v Obzorniku Indok centra, kažejo, da je bilo v občinskem proračunu za volitve načrtovano 2.492.000 din sredstev, porabili pa so 4.931.000 dinarjev. Razlika bodo morali pokriti z rebalansom proračuna v letu 1985. Največje stroške so imeli pri nakupih tiskovin in glasovnic ter pri računalniških in drugih tehničnih storitvah.

Da bi zavarovali varnost pešcev in omogočili nemoteno izvedbo turističnih in drugih prireditev, je izvršni svet občinske skupščine Radovljica na zadnji junjski seji sprejel sklep o sezonski zaporu prometa na delu Ceste svobode v središču Bleda in na Linhartovem trgu v Radovljici. Začasno parkiranje vozil bo dovoljeno le stanovalcem. Za zaporo bo s posebnimi okrasnimi koriti pskrbela Komunalno gospodarstvo v Radovljici. Zapora bo veljala od 1. julija do 15. septembra.

V soboto, 21. junija, so na Bledu svečano odprli 131. letno turistično sezono. Nastopile so godbe na pihala z vse Gorenjske, ljubljanske mažoretke in leški padalci. Predstavniki Bleda, Bohinja, Kranjske gore, Radovljice in Kranja pa so se v zabavnem programu pomerili v igri »S kočijo okoli jezera«.

Na 33. mednarodni regati, 21. in 22. junija, na Blejskem jezeru je sodelovalo nad 500 veslačev iz 11 držav. Tudi tokrat so se odlično odrezali domačini, člani veslaškega kluba Bled, ki so zasedli prva mesta v četvercu brez krmarja pri članih in mladinskem dvojcu brez krmarja.

Predsedstvo in koordinacijski odbor za tekoče zadeve in razvoj kulture pri Kulturni skupnosti v Radovljici sta na junjski seji med drugim obravnavala pobudo občinske konference mladine o uskladitvi programa kinopredstav s potrebami mladih. O tem problemu, ki ni le občinski, ampak širši, bi se morali opredeliti v okviru socialistične zveze, so menili na seji, se zlasti zavoljo tega, ker je bilo to vprašanje postavljeno tudi na zadnji seji skupščine Kulturne skupnosti Slovenije v Ljubljani.

Akriji odbora za počastitev 400 letnice smrti začetnika slovenske književnosti Primoža Trubarja so se pridružili tudi občani iz radovljiške občine. Sindikati so že poslali osnovnim organizacijam navodila za zbiranje prispevkov. Muzeji radovljiške občine pa so pozimi za snemanje filma o Primožu Trubarju brezplačno dovolili uporabo Sivčeve hiše.

Ob 10 letnici ustanovitve društva Alpalik, v katerega so bili prvotno vključeni nekateri likovni pedagogi iz radovljiške občine, so 20. junija zvečer v avli doma Joža Azmana v Bohinjski Bistrici otvorili razstavo. S svojimi deli se predstavljajo Anton Plernelj, Albin Polajnar, Janez Ravnik in Metka Vovk - Mauser. Razstava bo odprta do 12. julija.

Od 18. do 20. junija je bilo na Bledu 24. delovno tekmovanje gozdarjev Jugoslavije. V gozdarskih veščinah so se pomerile šestčlanske ekipe iz vseh republik in pokrajin. Sodelovalo je 250 tekmovalcev. Med bivanjem na Bledu so poslušali strokovno posvetovanje o varstvu narave, ogledali pa so si Elan, muzej talcev v Begunjah in Prešernovo rojstno hišo v Vrbi. Udeležencem so organizatorji, med katerimi gre posebej omeniti Gozdno gospodarstvo Bled, pripravili tudi lep kulturno-športni program.

Seja občinskega sindikalnega sveta

Tudi tretji sklic seje občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice je bil na meji sklepčnosti in le z upoštevanjem opravičeno odsotnih, kakor dovoljuje statut, so sejo le izpeljali. Po poročilu o dejavnosti občinskega sindikalnega sveta so sprejeli nekatere spremembe 24. člena statutarnega sklepa občinskega sindikalnega sveta, ki se nanašajo na oblikovanje organov sveta, obravnavali rezultate trimesečnega gospodarjenja in poslušali poročilo Marjana Vebra, delegata jeseniške občine na 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije.

Dejavnost občinskega sindikalnega sveta je, kakor je poročal predsednik Marjan Drolc, obsegala tri skupine nalog: pripravo in izvedbo volitev, obravnavo kritične analize delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja in gradiv za slovenski in jugoslovanski kongres zveze sindikatov ter obravnavanje in ocenjevanje rezultatov dela in poslovanja v zvezi s periodičnimi obračuni v organizacijah združenega dela, poleg tega pa tudi obilico tekočih operativnih nalog.

Ze tako zapoznele razpravo o poročilu o rezultatih gospodarjenja v prvih treh mesecih letos in o uresničevanju družbene usmeritve razporeditve dohodka in čistega dohodka v občini sta še bolj zamaknili dve nesklepni seji občinskega sindikalnega sveta. Poleg podatkov s številnimi razpredelnicami, ki jih vsebuje poročilo, objavljeno v tretji številki Delegata, bi morala biti navedena ekonomska - politična ocena gibanj gospodarstva in poslovanja, še zlasti, ker nekateri kazalci opozarjajo na močno odstopanja od resolucijskih ciljev, so menili na seji. Problematična je predvsem rast akumulacije, ki bi po letošnji resoluciji morala določati gibanje drugih porab. Temeljno izhodišče za razporeditve dohodka naj bi namreč bilo povečanje deleža akumulacije v doseženem dohodku, ki je v jeseniški občini skoraj 7 odstotkov nižji od slovenskega povprečja, čeprav se je tudi v jeseniški občini v primerjavi s prejšnjim obdobjem povečal. To pomeni, da bi morale organizacije združenega dela zagotoviti hitrejšo rast akumulacije v primerjavi z rastjo dohodka. Šele na podlagi tega in drugih kakovostnih dosežkov v gospodarjenju, bi lahko sredstva za osebne dohodke in skupno porabo povečali skladno z rastjo dohodka. Za spreminjanje in izboljševanje stanja, so poudarili na seji, bi morali bolj tekoče obravnavati rezultate gospodarjenja, tako v posameznih organizacijah združenega dela kakor v občini v celoti.

O poteku 10. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je bil od 29. do 31. maja v Beogradu, je na seji poročal delegat jeseniške občine Marjan Veber, ki je predstavil tudi svoj prispevek v razpravi v komisiji za družbenoekonomsko odnose in razvoj. V dogovoru z medobčinskimi svetom zveze sindikatov in republiškim odborom za gostinstvo in turizem je razpravljal o temi: »Napredek tujega, domačega in sindikalnega turizma kot pogoj za krepitve panoge in družbenoekonomskega položaja delavcev v gostinstvu in turizmu«.

V svoji razpravi se je dotaknil predvsem ključnih problemov: reševanja politike realnega tečaja dinarja, dosledne kontrole cen, pretirane administriranja, devizne problematike, izboljšanja pogojev za razvoj domačega turizma s posebnim poudarkom na sindikalnem turizmu, posledice neurejenih odnosov, zaradi katerih so delavci gostinstva in turizma v težkem družbenoekonomskem položaju.

Veliko razprav v kongresnih komi-

sijah, je poročal, je bilo zelo revolucionarnih in konkretnih, nekaj pa tudi formalističnih. Menil je, da je kongres začrtal zelo jasne smernice za delovanje sindikata, ki jih bo potrebno le dosledno in odgovorno uresničevati v vsakodnevni praksi. Izrekel pa je tudi nekaj kritičnih mnenj o odstopanju od izvenkongresnega programa, o tem, da so se nekatera stališča slovenskih delegatov v razpravah tudi razhajala, ker niso bila prej usklajena na republiškem nivoju in da so delegati sicer imeli malo stikov s slovenskimi vodilnimi sindikalnimi delavci. Ti so, za razliko od ostalih delegatov, ki so v Beograd dopotovali z vlakom, na kongres prišli z letalom. Sicer pa je menil, da so bili delegati o vseh temeljnih vprašanjih nadaljnjega razvoja zelo enotni, pa tudi razredno revolucionarni.

Zaradi dveh nesklepnih sej občinskega sveta zveze sindikatov in slabe udeležbe na tretji so sprejeli sklep, da se od osnovnih organizacij sindikatov oziroma nosilcev delegatskih mest pisno zahteva, da preverijo odsotnost svojega delegata in tudi ustrezno ukrepajo.

hm, hm...

Glede na to, da so tuji kupci v prvih treh mesecih vrnili jugoslovanskim proizvajalcem blago v vrednosti 1,76 mil. din zaradi neustrezne kvalitete, predlagam nakup povratnih vozovnic za znižanje transportnih stroškov blaga, za vsak primer.

micro

Dejavnost društva invalidov Jesenice

Društvo invalidov ima v svojem programu, poleg osnovne dejavnosti tudi socialno, rekreativno športno in kulturno dejavnost. Tako je v mesecih maju in juniju organiziralo oziroma sodelovalo na naslednjih rekreativno športnih akcijah:

Po koledarju Zveze DI Slovenije je 25. maja organiziralo področno ekipno tekmovanje v kegljanju na 100 lučajev, na katerem so od sedmih gorenjskih društev sodelovala samo štiri. Naši ekipi sta dosegli 3. mesto - možka in 2. mesto ženska ekipa.

10. maja so se člani udeležili Pohoda ob žici okupirane Ljubljane.

12. junija je ženska ekipa sodelovala na avto-rallyu invalidov Slovenije za memorial St. Lavriča v Sl. Bistrici, katerega organizator je bilo DI Sl. Bistrica.

Ekipa društva so se udeležile tekmovanje DI področja Gorenjske v kegljanju, streljanju in balinanju.

Precejšnjo pozornost nudimo članom za klimatske, zdraviliške oddihe. V teh mesecih je tedensko in tudi deset dnevno letovalo 36 članov in to v Termalnih toplicah v Topolšnici in na morju (Punta - Verudela pri Puli). Društvo se je potrudilo, da je bilo nadvse skrbno organizirano predvsem po ekonomski plati, saj vse stroške krijejo udeleženci sami. Precej članov pa je letovalo s turistično agencijo Kompas. Naj omenimo, da so o predvidenih akcijah oziroma s programom dela seznanjeni vsi člani.

Za zdravstveno ogrožene in ekonomsko šibko stoječe člane pa se društvo prizadeva pridobiti finančna sredstva za namensko dejavnost pri delovnih organizacijah v občini.

Velika skrb je namenjena težjim invalidom, obiskom na domu in družabnim srečanjem.

12. junija se je 44 težjih invalidov udeležilo XII. tradicionalnega srečanja invalidov Gorenjske, katerega organizator je bilo letos DI Kamnik. Število udeležencev je bilo omejeno, saj je na tem srečanju bilo več kot 350 invalidov Gorenjske. Organizator se je izredno potrudil in s pominskim darilcem obdaril vsakega udeleženca. Srečanje je popestril bogat kulturni program, obilno kosilo ter skrb za dobro razpoloženje. Na srečanju so bila podeljena spominška priznanja vsem DI Gorenjske. Organizatorju gre vsa pohvala, saj tako bogatega srečanja še ni bilo.

Dan borca, 4. julij, pa bomo počastili s piknikom za težje invalide društva, ki bo v soboto, 5. julija z začetkom ob 10. uri pri domu DPM na Poljanah. Svoje težjih invalidov prosimo, da jih pripeljejo na piknik, za prevoz ostalih članov pa bo poskrbelo društvo. Piknik v počastitev praznika je tradicionalen, saj bo letošnji že XI. po vrsti. V popoldanskem času se nam bodo pridružili tudi člani pobratenega društva iz Murske Sobotice. Sobotičani organizirajo enodnevni izlet (100 članov) po Gorenjski.

10. avgusta bo piknik za vse invalide. Ta naj bi bil, poleg športnega rekreativnega srečanja, obogaten s srečevalom.

Omenimo naj, da se društvo že informativno zanima za tedenska letovanja - pakete zdraviliških oddihov v posezonskem času.

Plastike Milene Braniselj

V Šivčevi hiši v Radovljici bo do 6. julija odprta razstava del Milene Braniselj.

Železne in bronaste mobilne plastike mlade akademske kiparke Milene Braniselj se z gotsko - renesančnim ambientom Šivčeve hiše zračajo v izjemen estetski prostorski učinek. Abstraktni, konstruktivistični izraz njenih stvaritev je naslednik kiparkega raziskovanja možnosti gibanja grajenih kompozicij. Ob tem se spopada z vrsto tehničnih zakonitosti materialov in posega z raziskavami na področje naravnostnih in tehničnih ved. Vendar so njeni končni mobili na dotik v malih dimenzijah rezultat intuicije, eksperimentiranja in znanja. Lahko jim pripišemo tudi filozofsko dimenzijo lovljenja človekovega ravnotežja med njegovimi življenjskimi nujnostmi, željami in možnostmi. Poleg plastik navajajo na tako misel risbe, ki poleg kolažev spremljajo razstavo in odpirajo pogled v vzgibe kiparinih umetniških snovanj.

Z Medtem ko je za starejša dela Milene Braniselj v tankih kovinskih palicah in kombinaciji z drugimi materiali značilno lahkotno gibanje in hitro zaznavna lepota konstrukcij, se v masivnejših železnih in bronastih delih iz leta 1984 in 1985 izpostavlja težjim pogojem ustvarjanja mobilnega ravnotežja med pokončnimi nosilci in v več smeri segajočimi, ravnimi in oblimi prečkami, ki nosijo pri železu tudi barvane, pri bronu pa hrapave in zglačene geometrijske like.

Nič manj kot gibanje plastik ne zanima kiparke njihovo poseganje v prostor. V galeriji je soustvarjanje prostora najbolj očitno v večjih železnih konstrukcijah, male bronaste kompozicije pa s svojo monumentalno zasnovo kličejo po izvedbi v večjih dimenzijah.

Gibanje grajenih kovinskih konstrukcij v prostoru (zaprtim in odprtem) je osnovno kiparkino raziskovalno področje, ob tem pa ne zanemarija taktičnih in optičnih vrednosti svojih snovanj, ki jih dosega s kontrastiranjem hrapavih in gladkih površin, izstopajočih in umakanih ploskev in z zglačeni in polikromiranimi liki, ki poleg taktičnih vsebujejo tudi optične dražljaje.

Stroga likovna govorica v hladnem materialu stopnjuje kontemplativno dimenzijo kiparkinih stvaritev. Milena Braniselj je bila rojena leta 1951. v Ljubljani. Končala je Šolo za oblikovanje - industrijsko smer, nato pa 1976 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost iz kiparstva in 1979 napravila kiparsko specialko pri prof. Slavku Tihcu v Ljubljani.

Poleg kiparjenja se ukvarja s pedagoškim likovnim delom v Pionirskem domu v Ljubljani. Milena Braniselj ima za seboj veliko število skupinskih razstav, tudi v tujini, okoli 20 samostojnih predstavitev, sodelovala je na več kolonijah, v javnosti ima že nekaj svojih velikih kiparskih stvaritev, med njimi zadnjo v Ribnici, kjer je bila 1985 gostja njihove kolonije.

Prejela je več nagrad, med njimi 1979 prvo nagrado na natečaju »Tito-va štafeta 79«.

Maruša Avguštin

57 odstotkov za razširjeno reprodukcijo

V letošnjem juniju smo v Komunalnem podjetju Kovinar Jesenice, Temeljna organizacija Komunalne službe izstavili račune za odvoz odpadkov. V celotnem znesku računa je poleg cene za enostavno reprodukcijo (torej odvoz odpadkov) še znesek za razširjeno reprodukcijo v višini 57 odstotkov od osnovne cene komunalne storitve odvoza odpadkov.

Temeljna organizacija Komunalne službe je komunalna organizacija, ki je dolžna v skladu z naravo svoje dejavnosti, ter v okviru razpoložljivih namenskih sredstev ZADOLJEVATI POTREBE DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV občine Jesenice s storitvami, za katere je v skladu z Zakonom o komunalnih dejavnostih (Ur. list SRS 8/82, sprejet je bil na podlagi 3. točke 379. člena Ustave SRS) in Odlokom o komunalnih dejavnostih na območju občine Jesenice (Ur. vestnik Gorenjske št. 21/83) ustanovljena. V 3. alineji 3. člena Zakona o komunalnih dejavnostih je določeno, da je odvoz in deponija komunalnih odpadkov komunalna dejavnost. 14. člen določa, da Skupščina Samoupravne komunalne skupnosti s potrditvijo letnega plana določa program razvoja komunalnih objektov in naprav in sprejema merila za oblikovanje cen posameznih storitev.

Za zadovoljevanje skupnih potreb in interesov delovnih ljudi in občanov - uporabnikov komunalnih objektov in naprav je v 33. členu Zakona o komunalnih dejavnostih določeno samoupravno združevanje sredstev za rekonstrukcijo in graditev komunalnih objektov in naprav.

Skupščina Samoupravne komunalne skupnosti je 7. maja 1985 na

8. redni seji obeh zborov v skladu z Zakonom o komunalnih dejavnostih sprejela Samoupravni spcrazum o združevanju sredstev za uresničevanje načrta razširjene reprodukcije in Merila za oblikovanje cene in prispevka za razširjeno reprodukcijo ob ceni komunalne storitve odvoza odpadkov v Občini Jesenice (Ur. Vestnik Gorenjske št. 9/86). V 3. členu meril je opredeljeno, da se sredstva za razširjeno reprodukcijo ob ceni komunalne storitve odvoza odpadkov vodijo na posebnem računu pri komunalnem podjetju Kovinar, temeljna organizacija Komunalne službe in se kot namenska sredstva uporabljajo za: ureditev centralnega odlagališča komunalnih odpadkov v občini Jesenice in posodobitev odvoza odpadkov, kot je to določeno s planom.

Namenska sredstva, ki se združujejo za razširjeno reprodukcijo torej niso sredstva temeljne organizacije

Komunalne službe, temveč sredstva, ki jih delovni ljudje in občani preko Samoupravne Komunalne skupnosti občine Jesenice kot uporabniki storitve odvoza odpadkov namenijo uresničevanju in zagotavljanju plana posodobitve odvoza odpadkov in izgradnje odlagališča na Mali Mežaki, za kar pa je zadolžena temeljna organizacija Komunalne službe, ki uresničuje sprejete planske dokumente Samoupravne komunalne skupnosti.

Delegati zbora uporabnikov Skupščine Samoupravne komunalne skupnosti so zaradi spoznanj o potrebah po čistem in zdravem okolju odgovorno sprejeli zbiranje sredstev za organiziran odvoz odpadkov in urejeno deponiranje odpadkov oziroma ekološko ustrezno rešitev odlaganja odpadkov. Sedaj se v občini Jesenice odpadki odlagajo na neustreznih mestih, zato je zbiranje sredstev za novo deponijo nujno.

Strokovni delavec Samoupravne komunalne skupnosti

Vodja enote odvoza odpadkov

NOGOMET

JESENICE : DRAGOMER 5 : 0 (0:0)

Strelici: Čatac in Pihler po dva, Lamberger.

V drugi polfinalni tekmi za vstop v II. slovensko ligo so Jeseničani z dobro igro v drugem polčasu še drugič premagali moštvo Dragomera. V prvem polčasu so domači nogometaši zaigrali dokaj slabo, ni bilo kakšne organizirane akcije tako da so gostje zlahka zaustavljali vse napade. Najboljše priložnosti v prvem polčasu sta napravila Bešić in N. Omanović. V drugem polčasu pa so Jeseničani povezali

svoje vrste in začeli nevarno napadati. Lepe akcije so se vrstile ena za drugo in ljubitelji nogometa so lahko uživali v igri domačih nogometašev. Plod take igre je bilo tudi pet zadetkov in nekaj zastreljanih priložnosti. S to zmago so se Jeseničani uvrstili v finale kvalifikacij. Nasprotnik v finalu je Slavija iz Ljubljane. Prva tekma bo v četrtek 3. julija, druga pa v nedeljo, 6. julija. Danes je tekma Podmežaklo ob 18-uri in vse ljubitelje vabimo, da si tekmo ogledajo ter s športnim navijanjem pomagajo domačim nogometašem.

Jesenice: Tokić (Spahič), Radič (Trkulja), Mitrovič, Džamastagić, Hadžisulejmanović, Troha, Čatac, Bešić, N. Omanović, Lamberger, Pihler.

N.O.

DERBI V MOJSTRANI GOSTOM

V osmem kolu gorenjske (rekreacijske) košarkarske lige sta se v četrtek, 26. junija v Mojstrani pomerili ekipi domače Mojstrane in Asparagusa iz Radovljice. Obe ekipi sta šele ob koncu spomladanskega dela prišli v formo in sta najresneje kandidirali za tretje mesto. Kljub temu pa so tokrat domačini morali priznati premoč Radovljčanom, ki so zmagali z rezultatom 53:49. Da so gostje odlična ekipa pove tudi to, da so samo dva dni pred tem v preložen tekmi sedmega kola premagali tudi begunjski Elan.

V devetem kolu (jeseni) gostujejo Mojstrančani v Kropi pri ekipi Plamena. Tekma bo 5. septembra ob 18. uri v Kropi.

Lestvica po 8. (spomladanskem) kolu: 1. Železar (Jesenice) 14 točk, 2. Elan (Begunje) 12 točk, 3. Asparagus (Radovljica) 8 točk, 4.—5. Mojstrana in Plamen (Kropa) 6 točk in 6. Veriga (Lesce) 2 točki.

Pari 9. kola (jeseni): Plamen : Mojstrana, Veriga : Elan in Železar : Asparagus. Vse tekme bodo v petek, 5. septembra ob 18. uri.

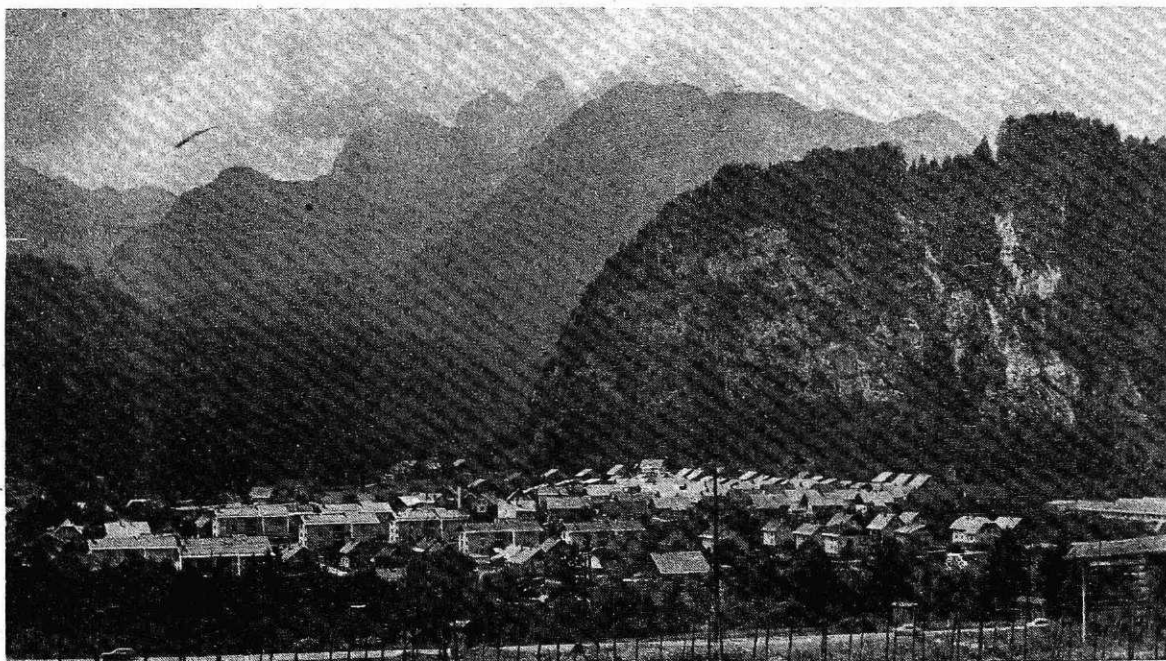
TK

Spominska proslava pri kurirski postaji GT-19

Člani krajevne organizacije ZB NOV Dovje-Mojstrana tudi letos 4. julija ob dnevu borca pripravljajo tradicionalno spominsko proslavo pri nekdanji kurirski postaji GT-19 v Karavankah nad domačijo Sedučnik. Spomnili se bodo dogodka 5. avgusta leta 1944, ko je na tem mestu padlo šest kurirjev.

V kulturnem programu bodo nastopili učenci osnovne šole 16. decembra Mojstrana, častno salvo pa bodo izstrelili člani Lovske družine Dovje. Po proslavi se bo pri domačiji Sedučnik nadaljevalo tovariško srečanje borcev in drugih občanov.

J. R.

Panorama Mojstrane (foto I. Kučina)

ZDENKA TORKAR-TAHIR

18

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Jože z ženo Katarino in »koštariji«. Pred drugo svetovno vojno.

1. maja so se zbirali na Poljanah, kjer so jim govorili o komunizmu in boju delavskega razreda in jim utrjevali socialistični nazor. Okoli vratu so imeli zavezane rdeče rute. Ker pa je bilo to zbirališče izdano, so jih žandarji pričeli preganjati.

Že v stari Jugoslaviji so imeli vedno časopis pri hiši. Nekateri so bili naročeni na knjige Mohorjeve družbe in drugi na knjige Cankarjeve družbe. A za knjige ni bilo dosti denarja. Šolarji in šolarke so brali pri svečah, ker je bilo škoda elektrike.

Cesta 1. maja 13

Informator: Jože Rozman, rojen leta 1902 na Jesenicah, arhivar v pokouju.

Oče je prišel iz Gorij, mama iz Bohinja. Od leta 1902 do leta 1907 so stanovali pri Jelenu, kjer so bila nad dvorano že takrat dotrajana delavska stanovanja. Potem je oče pregovoril mamo, ki je imela iz prvega zakona že dve hčeri, da mu je dala denar - v hranilnici naloženo doto svojih hčer.

»Tako, da je ata tisti denar »skouklou« (vzel) od mame.« Ko je sam dobil še gradbeno posojilo v tovarni, je kupil parcelo od posestnice in gostilničarke Hermance. In tako se je pričelo gradnje.

Oče je bil zaposlen v »Martinu« v martinarni kot čistilec preboda, kjer so do časa stare Jugoslavije delali še po 12 ur na dan, ob nedeljah pa celo 18 ur. V soboto so šli na »šiht« (delo) ob 6. uri zvečer in delali do nedeljskega poldneva. Druga izmena pa je nadaljevala do ponedeljkovega jutra. In ko je oče prišel iz 18-urnega »šihata« (dela), se je začelo garanje doma. Ker je bil na kupljeni parceli hrib, so ga morali zravnati. S krvavimi rokami so postavili spodnje kamnite zidove. Iz železarne je dobil kakšen odpaden material in staro opeko. Pri gradnji so pomagali sodelavci in sosede.

Saj se je med njimi kljub revščini in trdemu delu v tovarni pokazala velika solidarnost. Po »šihu« (delu) so pomagali do večera in niso hoteli niti dinarja in ne kaj za popit. So govorili mami: »Saj še sami nimate!« »Tako, ko si delavci zgradili hiše vsaj z dvema stanovanjema, da so lahko v eno sprejeli stranko z družino in si z dobljeno najemnino (ki je znašala pred prvo svetovno vojno 10 do 15 kron na mesec, in takoj po njej 50 dinarjev na mesec) olajšali plačevanje dolgov.«

Hišo so začeli delat leta 1905 in končali leta 1907. Takrat je družina štela že sedem članov. Stanovanje, ki ga 2, zakaj v zgornjem enako velikem stanovanju, do katerega se je prišlo po lesenih stopnicah ob zunanji steni, je živela podnajemniška družina.

Iz desk zbito »stranišče na štrbunk« (greznica) je stalo na dvorišču. Pred hišo je stal lesen hlev za koze in pozneje za krave. »Ker je tovarna prepovedovala pašo koz, smo jih otroci na šverc (na črno) pasli na Mežakli.« Stanovanje je bilo revno opremljeno. »Če bi gledal dons (danes) imajo še cigani boljše.«

V kuhinji desno od vhodnih vrat je stal v kotu velik zidan štedilnik s kotli za ogrevanje vode. Njemu nasproti je bila stala za posodo in hrano, ki so jo pozneje zamenjali s skromno »kredenco« (kuhinjsko omaro). Pod oknom na sredini prostora je imela mesto »mentrga« (miza s pokrovom, pod katerim je bila spravljena moka in ves pribor za mesitev kruha, ki ga je mati nosila peč vsak petek v bližnjo barakarsko pekarno), ob njej »štokerli« (štirinožni stoli brez naslonjala) in ob steni postelja, kjer sta spala dva sinova (informator in njegov brat). V sobi so bile postelje, ki so jih sami zbili iz desk, skrinja ter »kostni« (nižji omari z velikimi predali), last še starih staršev doma s kmetov. Ko so bili otroci manjši, so ležali kar v teh predalih, pozneje pa so jim postelji na tleh.

V teh hišah, zidanih na kamnitih tleh, je bilo vedno hladno: »300 kg premoga po nižji ceni smo vsaki zimski mesec dobili v tovarni. Iz vagonov smo ga sami naložili na koreto (voziček) in ga pripeljali domov. Drva pa smo otroci navlačili iz gozda. Mama jih je od vznožja gozda pripeljala do hiše in našagala. Pozneje smo si v sobi uredili peč na žaganje (ki smo ga pripeljali iz tovarne) in nato krušno peč.«

V času I. svetovne vojne, ko je vladala »pasja revščina« in se je hrana dobivala le na karte, »sem šel kot štirinajstleten fantin past krave v Bohinj, kjer so me po enoletnem služenju izplačali z mernikom koruze (25 kg koruzne moke), naslednje leto sem služil pri peku in posestniku na Koroškem, kjer sem resnično zaslužil le za kruh, ki ga je oče prišel iskat vsak drugi dan. Ob popoldnevih sem po mestu prodajal zemljice in če so mi kupci plačali kak krajcar več, sem ga porabil v nedeljo popoldan, ko sem bil prost, da sem se s tramvajem peljal do Vrbskega jezera.«

Slike in grafike Iva Šubica v Doliku

Nocoj bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli razstavo slik in grafik akademskega slikarja IVETA ŠUBICA iz Škofje Loke. Razstavo, ki jo posvečajo DNEVU BORCA, bodo odprli s krajšim koncertom moškega pevskega zbora VINTGAR, ki ga vodi Alojz Vengar.

Ive Šubica, mnogostrani umetnik, slikar, risar, grafik, ilustrator, freskant in mozaicist se natanko po desetih letih znova predstavlja s svojimi deli na železarskih Jesenicah, in sicer z izborom slik in grafik.

Slikar je bil rojen 23. aprila 1922 v Hotavljah v Poljanski dolini v družini, katere rod je veja znane podobarske rodbine Šubicev. Tako nas ne preseneča, da je že od otroških let dalje risal, niti ne, da mu je bil konj prvi motiv in njegov stric prvi učitelj. Zato ni čudno, da ga v letih 1937 — 1940 srečamo na kiparskem oddelku državne moške obrtne šole v Ljubljani in da se je leta 1940 vpisal na Akademijo za likovno umetnost v Zagrebu. Vojna je prekinila komaj začeti študij na visoki šoli, ki ga je nadaljeval in končal šele v novo ustanovljeni ljubljanski akademiji med leti 1945 — 1948 pri profesorjih B. Jakcu, G. A. Kosu, F. Miheliču in N. Pirnatu ter dokončal specialko za slikarstvo pri profesorju G. Stupici leta 1950.

Zlom stare Jugoslavije je slikarja našel v Zagrebu, ki ga je tako kot mnogi kolegi z akademije zapustil in se vrnil domov, kjer se je že septembra in oktobra vključil med simpatizerje Osvobodilne fronte. Sredi decembra 1941 je zapustil dom in odšel v partizane. Bil je v drugi četi Cankarjevega bataljona kot borec, nato kot deseter. Udeležil se je bojev za Dražgoše, kjer so nastale njegove prve risbe, ki so bile sploh prve partizanske risbe na Slovenskem, vendar pa so na žalost izgubljene. V januarju 1942 je prestopil na Mošensko planino na Jelovici. Zaradi bolezni je moral v Ljubljano, ki jo je zapustil s ponarejeno izkaznico in sredi julija 1942 ponovno odšel v partizane. Vstopil je v Tomšičevo briga-

do kot mitraljezec druge čete prvega bataljona.

V začetku marca 1943 je bil poklican kot risar v tehniko. Najprej se je priključil štiski tehniki, ki se je kasneje na Rogu preimenovala v Urško 14, postala nato Centralna tehnika, bila januarja 1944 preimenovana v Grafiko 13 - A in nato še v Partizansko tiskarno. Tu je bil Ive Šubica sprva ilustrator, kasneje pa je postal vodja grafičnega ateljeja, kar je ostal vse do osvoboditve. Do konca avgusta 1945 je deloval pri propagandni komisiji Izvršnega odbora Osvobodilne fronte v Ljubljani.

Poleg samostojne ilustratorske dejavnosti je bila zelo pomembna tudi njegova tehnična pomoč starejšim slikarjem, saj je mnoge risbe Franceta Miheliča prenesel na ciklostilne matrice, risbe Nikolaja Pirnata vrezoval v linolej in uresničil marsikatero zamisel arhitektov, predvsem inženirja Branka Simčiča. Ta vsekakor težaki posel, ki mu je omejeval osebnostno umetniško izpoved, ga je sicer oviral, tako da ni mogel izdati lastne mape tridesetih linorezov s prizori iz partizanskega življenja. Po drugi strani pa mu je prinesel bogastvo izkušenj, delovne discipline, kar se danes s pridom uporablja pri svojem delu. Verjetno je prav pri tem delu pridobil več, kot pa mu je mogla nuditi kratkotrajna »partizanska akademija« za člane grafičnega ateljeja Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije v Črmošnjicah.

Iz tega obdobja so se ohranile risbe, grafike ter nekaj del v drugih tehnikah. Od ohranjenih linorezov omenjamo predvsem tiste, ki so bili uporabljeni za tisk: Borba (1943), Kolona v snegu, Ranjenec, Delavec

in partizan, Pionirček, Počitek I in II, portreti Tita in Simona Gregorčiča (vsi iz leta 1944). Na vlak, Pomoč vojski, Požgano, Pomlad, Borba, Rekvizicija, portret Karla Destovnika — Kajuha (vse iz leta 1945). Ohranjeni so tudi številni drobni linorezi za opremo Mladine, Naše žene, Novega rodu, Slovenskega pionirja in neobjavljene Prve čitanke. Ko smo pri periodiki, naj omenimo, da je na tem področju Šubičev delo izredno plodno. Prispeval je ilustracije v ciklostilu in pozneje za tiskani tisk za: Kmečki glas (1943), Ljudsko pravico (1943), Mladino (1943 — 1944), Našo ženo (1943 — 1945), Slovenski poročevalec (1943), Tomšičev glas (1942 — 1943). Poleg tega je opremil številne knjige, med drugimi deli pa so ohranjene predvsem risbe iz Tomšičeve brigade.

V tem kratkem pregledu še zdaleč ni zajeto vse, kar bi predstavljalo celoto Šubičevga dela. Vendar že tak okrnjen pregled njegovega dela med narodnoosvobodilnim bojem priča o silni ustvarjalni moči umetnika, ki je prenesel svoje izkušnje, pridobljene v vojnem času, v povojni in današnji čas in v njem nadaljeval z vojni začetim delom: ilustracije v Cicibanu, Pionirju, Kurirčku in drugod pričajo o tem in o redki kontinuiteti, ki jo ne zmore vsak.

Ko je po svoboditvi Ive Šubica doštudiral na ljubljanski akademiji, se je znašel v likovno zelo zanimivih in razburljivih likovnih razmerah. Prelom z normami socialističnega realizma, pojav abstrakcije v slovenski umetnosti in srečanje Iveta Šubica z dosežki evropske umetnosti v Parizu. Vse to je zapustilo globoke sledove v njegovi umetnosti.

Že v ilustracijah za Bevkove Pastirce iz leta 1947 se pojavljajo rahle ekspresionistične deformacije s poskusi geometriziranja in kubističnim poenostavljanjem slik. V Šubičevem slikarstvu, pa tudi v ilustraciji in grafiki, posvečeni tematiki narodnoosvobodilnega boja, se pojavi omiljeni surrealizem, kar pa tedaj ni bilo sprejeto z odobravanjem. Poleg partizanske motivike, h kateri se

vedno vrača, Šubica enakovredno obravnava tudi kmečko motiviko, ki izvira iz njegove izjemne navezanosti na rodno grudo Poljanske doline. Ilustracije ji je sorazmerno pozno posvetil v Tavčarjevi Visoški kroniki (1978). Navezanost na rodno Poljansko dolino pristno prežema risbe, ki so večkrat dokumentarističnega značaja, a prelite v grafiko tako s kmečko, kakor tudi s partizansko motiviko izpričujejo trdno gradnjo likovnega prostora, nadih lirčnosti in nostalgije.

Trem zvrstem Šubičevega umetniškega izpovedovanja v risbi, grafiki in ilustraciji bi se morala podrežati tudi izrazna sredstva: svinčnik ali tuš, lesorez ali linorez in barva. Toda vedno ni tako in prav lahko zamejamo okoli dvesto risb za Visoško kroniko za grafiko, ker so delane v načinu starega lesoreza. Prav tako je delana slikanica Most pogumnih, medtem ko je za knjigo V. Winklerja Pot na Liseč izrezal prave lesoreze. Lesorezni način njegovih ilustracij ima svojo osnovo v grafiki. V barvnih ilustracijah se povsem približa svojemu slikarstvu, ker pojmuje vsako ilustracijo kot enakovredno delo, ki mora biti narejeno z vso umetniško odgovornostjo. Zato pa, kadar ustvarja sliko, tudi pri barvni ilustraciji presedi dalj kot za slikarskim stojalom.

Za Šubičevu barvno ilustracijo je značilna navezanost na magični in lirčni kubizem, ki se preliva v črno — bele risbe z značilno lesorezno potezo in v grafike s partizansko motiviko in kmečko motiviko. Osnovna prvina je dosledno vztrajanje pri prirodnih izhodiščih in vedno prisoten izjemen smisel za red. Avtorja pritegne usklajevanje črnih in belih ploskev, razbrazdanih z lesoreznimi potezami z vsemi vmesnimi gradacijami. Ilustracije so močno vplivale na Šubičev slikarski in grafični svet. Ta prizvok je bilo mogoče čutiti skoraj v vseh njegovih stvaritvah. Čeprav se je v slikarstvu ta prizvok zabrisoval s prehajanjem v nadrešnični svet, je bila vedno na prvem mestu pripovedna nuja.

Šubičev delež v grafiki, risbi in ilustraciji je izjemen, kakor je izjemen tudi njegova raznolikost od že večkrat omenjenih partizanskih motivov v slikanica ali samostojnih risbah, mimo knjižne ilustracije od Hlapca Jerneja do Kuntnerjeve Lesnike in dalje od vseh drobnih sličic v raznih revijah in časopisih. Povsod je prisotna ustvarjalna resnost, izjemen posluš za tekst in končno pečat, ki priča o nesporni kvaliteti in veliki osebnosti Iveta Šubica.

(Povzeto po reviji Borec, števil. 11, 1968 in zapisu Andreja Pavlovca.)

Doslej je umetnik imel številne samostojne razstave v ožji in širši domovini, med drugim v Ljubljani, Beogradu, Novem Sadu, Škofji Loki, Kranju, Ajdovščini, Postojni, Trzinu, Radovljici, na Jesenicah (1976), v Rogški Slatini, Slovenj Gradcu in drugje. Veliko je sodeloval tudi na skupinskih razstavah: razstavi slovenske in jugoslovanske grafike in slikarstva v Parizu, Benetkah, Milanu, Torinu, Berlinu, Tokiju, Moskvi, Pekingu, New Delhiju, Rangunu, Gradcu, Celovcu, Mexiku, Rio de Janeiru, Pragi, Bratislavi, Budimpešti in drugod. Omenimo naj še sodelovanje na mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani, trienalu likovne umetnosti v Beogradu, jugoslovanski grafiki v Zagrebu, »NOB v delih likovnih umetnikov Jugoslavije« v Beogradu, razstavi DSLU v Ljubljani itd.

Med številnimi nagradami in priznanji je med drugim prejel petkrat Levstikovo nagrado, Kajuhovo nagrado, nagrado Prešernovega sklada, Prešernovo nagrado gorenjskih občin, Prešernovo nagrado za dosežki umetniški opus, nagrado Mladopokolenje Beograd, priznanje Skupščine občine Škofja Loka in druge.

Razstava slik in grafik akademskega slikarja Iveta Šubica bo v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah na ogled do vključno 16. julija vsak dan, razen ob nedeljah, prazničnih dnevih ter sobotnih popoldnevih, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Jubilejni koncert žirovniškega okteta

Petindvajset let

Kaj vse se zgodi v tako dolgem obdobju. Koliko rojstev, koliko odrasčanj, življenjskih ciljev in prizadevanj za njihove uresničitve, koliko dela, delovnih zmag in razočaranj... Koliko za vedno zaključenih življenjskih zgodb. Obdobje je to, v katerem človeku vsakodneвне preizkušnje ne prizanašajo. Ob njih se nauči razporejati svoje moči, znanje, svoj čas, svoje potrebe in interese; tiste, za čimboljši vsakdan, pa tudi take za čim lepšega; vanje polaga skrita pota srca in misli, z njimi posega po vsem, kar življenje bogati in mu daje globlji smisel. Odprti, razdajajo poln način življenja je to... in vanj pogosteje vstopa vse, kar je lepega in vrednega. Tudi prijatelji: taki, s katerimi soustvarjaš in tisti, ki jim ustvarjeno nenehno podarjaš.

Taka prijateljska družina je v soboto, 14. junija, zvečer napolnila večnamenski prostor žirovniške šole in skupaj proslavila 25-letnico prijateljevanja ob pesmih, ki nam jih vsa ta leta poklanja moški oktet DPD Svobode »France Prešeren« Breznica Žirovnica.

Kako se je pravzaprav začelo?

Leta 1961 je mešani pevski zbor DPD Svoboda ostal brez dirigenta. V kulturnem življenju žirovniškega konca se je pojavila vrzel, ki jo je bilo zaradi potreb in navad okolja nujno treba zapolniti. Nekdanji »zborski« so se okoli Marjana Jemca vse pogosteje zbrali kot sekstet, septet in nazadnje oktet. Občasne nastope je kaj kmalu zamenjalo trdo redno delo in nova vokalna skupina se je podala na zahtevno pot uveljavitve, približevanja čim višjemu nivoju pevskega (po)ustvarjanja, reševanja najrazličnejših, predvsem pa kadrovskih težav...

Kdo vse je do danes prepeval v oktetu?

Štirje pevci današnjega okteta so vztrajali vseh 25 let: trije bratje Legat (Franc, Janez in Joža) in vodja skupine Marjan Jemec. Različno dolgo so z njimi prepevali: Anton Dolžan, Alojz Ošlaj, Rudi Dolžan, Filip Dolar, Franc Čop, Janez Pinter, Marjan Bizjak, Ignac Mrak in Tonček Dolar.

Današnji sestav okteta pa je: prvi tenor — Franc Legat, sicer organizacijski motor okteta, in Ivo Govedič; druga tenorista sta Janez Legat in Niko Bernard, že nekaj časa pa se ob njiju uvaja novi član Konrad Ocepek. Baritoni so trije: dolgoletni vodja okteta Marjan Jemec, Stane Lužnik in Janez Kržan, basirata pa Jože Legat in Stane Dolžan.

Kakšen je oktetov repertoar?

Izbor pesmi je bil po eni strani prilagojen ambicijam skupine, po drugi pa raznovrstnim potrebam ožjega in širšega okolja. Zato je moč v zares obsežnem seznamu doslej naštetih pesmi najti tako slovenske narodne in umetne, pa partizanske in delavske pesmi ter žalostinke. Oktet pa je vedno rad segel tudi po pesmih iz zakladnice drugih jugoslovanskih, pa tudi tujih narodov. V svojih sporedih je predstavil najrazličnejša glasbena obdobja in njihove mojstre, saj v ljubiteljskem prepevanju ne prestopa tla želja po kvalitetni rasti, po samopotrjevanju, neukrotljivi radovednosti, ali se da zapeči tudi zahtevnejše skladbe.

Kje vse je oktet že nastopal?

Pesem žirovniškega okteta vsa leta bogati in spodbuja kulturno življenje in dogajanje v domači krajevni skupnosti. Utrip in izročilo vasi pod Stolom pa so vse pogosteje zanesli tudi preko krajevnih meja. Naštevati vse oktetove nastope ob praznikih, jubilejih, otvoritvah najrazličnejših novih obratov, razstav, kulturnih in političnih manifestacij, pa na srečanjih vseh vrst, predvsem pa planinskih, bi bilo obsežno in utrudljivo delo. To, da so bili vsako leto med najbolj zanesljivimi na občinskih in zadnje čase tudi regijskih srečanjih, govori zdravi ambiciji v prid. To, da so nevsiljivo zapolnili mnoge svečane, intimne, žalostne in vesele trenutke premnogim »malim ljudem«, ki so oktetovi najzvestejši prijatelji, pa priča o širini src, ki jih oktetovi nesebično razdajajo tako ob delavnih kot na praznične, v sončnem in najslabšem vremenu.

Od 1974. dalje oktet vsako leto sodeluje na srečanju oktetrov v Sentjernej. Železnarja Jesenice, Murka in Veriga Lesce in Elan Begunje so de-

lovne organizacije, ki so oktet že davno tega vzele za »svojega«. Na vsakoletnem Srečanju planincev treh dežel in na pohodih na Stol, Triglav, Pristavo in k Valvazorju brez pevcov iz Žirovnice skorajda ne gre več. Oktet je ambasador slovenske kulture, poštene misli in neobremenjenih prepričanj med rojaki na avstrijskem Koroškem in v Kanalski dolini. Poznajo ga v pobratenih Trbovljah in Valjevu, pa na vlaku bratstva in enotnosti. Slovensko pesem so ponesli v Belgijo (skupaj z Ukovčani), pa k našim zdomcem v Nagold, bili so na Poljskem in na Češkem. Leta 1974 so v Mojstrani zapeči tovariši Titu... Pot, preplavljena s pesmijo...

S kom vse oktet sodeluje?

Veliko prijateljev ima: pevski zbor z Blejske Dobrave, pa iz Kroke, pa »Milko Škoberne« ter upokojenici in upokojenke z Jesenic, pevski zbor »Ojstrnik« iz Ukeve. Srečuje se z nekaterimi oktet: trboveljskim, šmarškim, kresniškim, najraje in najdlje pa z ženskim oktetom z Obirja. Vsa leta utrjuje sodelovanje matičnega društva z mnogimi podobnimi v občini in marsikje po Sloveniji; radi jih pričakajo v »Zarji« iz Železne Kaple in »Jepi« iz Loč na Koroškem...

O tem in še o čem je stekla beseda na jubilejnem koncertu. Seveda pa je imela glavno besedo pesem. Jubilanti so se hvaležnemu občinstvu predstavili s skladbami, ki so bile preteška leta najbolj in največkrat zaželeni. Začeli so s Premislav Zdravico, nas s Kernjakom popeljali v Škofčice, občuteno zapeli Juvancčev Spomin na zimski večer; Maroltova Kej b'jaz tebd'al, pa Boletov Šopek treh narodnih in na koncu prvega dela še Maroltova Ribniška so oktetu kot na kožo pisane. Tole pisanje nima namena biti strokovna kritika; jubilej je sam po sebi ponavadi prežet z vzhvičenostjo vsakega posebej in vseh skupaj, zato ni rečeno, da se ob takih priložnostih najbolje poje.

Pa vendar je treba reči, da so pevci našte pesmi poustvarili z veliko mero pevskega znanja, usklajenosti posameznih skupin in ansambla v celoti, z že kar priraslim občutkom za podajanje vsebine in glasbenih fraz, vse seveda v okvirih danih glasovnih zmoglosti. Nadvse solidna povprečna raven torej, ki vedno znova razkriva skriti potencial še večje kvalitete.

Drugi del programa ob oktetovem slavlju je s programom sedmih pesmi zapolnil mešani pevski zbor DPD Svoboda »France Prešeren« pod vodstvom zborovodkinje Majde Eržen. Naj kar na začetku zapišem, da zbor vztrajno napreduje in da ob oktetu predstavlja izjemno priložnost za uspešno zborovsko udejstvovanje vseh, ki v žirovniškem koncu radi in dobro pojejo. S svojimi vedno uspešnejšimi nastopi posredno razbremenjuje moški oktet, ki se bo tako še laže ozrl po višjih ciljih.

Mešani zbor je svoj nastop pričel s popularnim zborom Hebrejcev iz Verdijevega Nabucca. Po Jenkovi Lipi se je zbor uspešno spoprijel z ritmično in interpretacijsko zahtevnim Kolom Rada Simonitija. Po Kramolčevi pesmi Lastovki v slovo se je nastop mešanega zbora stopnjeval v prepričljiv vrh s Kernjakovo Rož, Podjuna, Zila, občuteno prekmursko Vsi so venčeni veji v priredbi Franceta Marolta in s Tomčevu Pojdem u rube.

Ob jubilejih se običajno z dobrohotno kritiko zazremo v preteklo opravljeno delo, tudi zahvale in pohvale nam gredo takrat laže od rok.

V pustem, z delom in raznimi balasti obremenjenem vsakdnem namreč kaj radi pozabljamo na posameznikov prispevek, pa naj gre za udeležanje skupnih ciljev kakršnekoli vrste že. No, med prijatelji gre to lažje in od srca. Iskrene zahvale in najboljše želje za naprej so oktetu izrekli vsi, o katerih je bilo kot o oktetovih sodelavcih v tem pisanju že govor. Gallusove značke, ki jih za dolgoletno sodelovanje v vokalnih skupinah podeljuje ZKO Slovenije, pa so prejeli: Marjan JEMEC — zlato, Stane DOLŽAN in Janez KRŽAN — srebrno ter Stane LUŽNIK — bronasto. Čestitamo!

V zadnjem delu jubilejnega nastopa so slavljenci zapeli še šest pesmi. Slišali smo priljubljeno A ča v priredbi Rada Simonitija, znano italijansko planinsko pesem La montanara in rusko Večerni zvon. V zanimivi in zahtevni obdelavi Soudaške Jakoba Ježa je oktet dokazal, da zmore poseči tudi po zahtevnejših notnih straneh; očitno je bilo, koliko bolj jih je poustvarjanje Ježevih glasbene zamisli animiralo in vsestransko zaposlilo — torej: čim večkrat tako in v tej smeri! Spomini na srečanje okteta s Titom so intimno presunili slehernega v dvorani, prav tako pesem Ide Tito preko Romanije v priredbi Egija Gašperšiča. Še venček koroških in nekaj z navdušenim aplavzom izsiljenih dodatkov, nato pa sklepna misel; dragi pevci, hvala za vse, kar ste nam zapeli do janes — srečni bomo, če boste še dolgo skupaj in z nami.

Slavko Mežek